O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV.№

Халқ сўзи

Ўзбекистон – келажаги буюк давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган • E-mail: xalksuzi@uzpak.uz • 2004 йил 31 январь, №22 (3296) Шанба

МАВЖУД САЛОҲИЯТ ВА ИМКОНИЯТЛАРДАН ОҚИЛОНА ФОЙДАЛАНИШ – ТАРАҚҚИЁТ ОМИЛИ

Президент Ислом Каримовнинг Халқ депутатлари Тошкент вилояти кенгашининг 29 январь куни бўлиб ўтган навбатдан ташқари сессиясидаги нутқи

Ассалому алайкум, қадрли юртдошлар!

Ҳурматли депутатлар!

Авваламбор, бугун барчангизни бардам-бақувват кўриб турганимдан хурсанд эканимни билдириб, сизларга ўзимнинг самимий ҳурмат ва истакларимни изҳор этишга рухсат бергайсиз.

Бугун сиз, халқ вакиллари билан, Тошкент вилоятининг раҳбарлари ва жамоатчилиги билан учрашувимизнинг асосий мақсади — нафақат кун тартибидаги ташкилий масалани кўриб чиқиш, балки вилоятнинг иқтисодий-ижтимоий аҳволига танқидий баҳо бериш, шу заминда яшайдиган одамларни ўйлантираётган, ташвиш ва эътироз уйғотаётган муаммолар ҳақида холисона гаплашиб олиш, уларни бартараф этиш йўлларини излашдан иборат.

Ўйлайманки, шу масалалар, авваламбор, олдимизда турган долзарб вазифалар бўйича фикр алмашиб олсак ва ана шу муаммоларни ечишда ҳар бир раҳбар, ҳар қайси инсон ўз жойида ўз ҳиссасини қўшса, мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Муҳтарам дўстлар!

Юртимизнинг бугунги харитасини улкан қурилиш, ободончилик ва бунёдкорлик майдони, деб ўзимизга тасаввур қилсак, Тошкент вилоятида бўлаётган ўзгаришларни шу ишларнинг узвий бир қисми, деб қиёсласак, ҳеч қандай хато бўлмайди, деб ўйлайман.

Албатта, бугун қайси соҳани олмайлик, бу ишлаб чиқариш бўладими, қурилиш ва ободончилик бўладими, саноат, қишлоқ хўжалиги ёки ижтимоий соҳа бўладими — буларнинг барчасида биз кўпмиллатли вилоят аҳлининг ўзини аямай меҳнат қилаётганининг гувоҳи бўлмоқдамиз.

Иқтисодиётда, ҳаётимизнинг ижтимоий, маданий ва маънавий соҳа ва тармоқларида ислоҳотларни жорий қилиш йўлида амалий қадамлар қўйилаётганини кўришимиз мумкин.

Иқтисодиётимизнинг етакчи бир қисми бўлмиш қишлоқ хўжалигида, одамларда ерга, мулкка эгалик ҳиссиётининг мустаҳкамланиб, фермер-деҳқон хўжаликлари ҳаракати кенгайиб бораётгани кўзга ташланмоқда.

Бутун эл-юртимиз қатори бугунги кунда вилоят аҳлининг тафаккурида ҳам ҳаётимизга янгича қараш тушунчалари, жамиятимиздаги муносабатларни янгилаш ҳаракатлари тобора кучайиб бормоқда.

Халқимизнинг онгида, ҳаётимизда бўлаётган бундай ижобий ўзгаришларни, авваламбор, 2004 йилнинг мамлакатимизда Меҳр ва мурувват йили деб эълон қилингани ва буни аҳолимизнинг ижобий кутиб олиши мисолида яққол кўришимиз мумкин.

Бугун вилоятнинг қайси шаҳар ва туманига борманг, барча жойларда меҳр ва мурувват деган тушунча янги маъно-мазмун билан бойиб, халқимизнинг табиати ва дунёқарашида ана шундай фазилат ва интилишлар янада кучайиб, кенг ёйилиб бораётганини кўриб, одам беихтиёр хурсанд бўлади, ўзи ҳам шундай савобли ишларга ҳисса қўшишга ҳаракат қилади.

Азиз дўстлар!

Тошкент вилоятининг Ўзбекистонимиздаги ўрни ва мавқеи, ривожланган ишлаб чиқариш инфратузилмаси ва коммуникация тизими ҳақида, унинг улкан табиий заҳиралари ва аввало, инсон ресурслари ҳақида сизларнинг олдингизда ортиқча гапириб ўтиришга зарурат йўқ, деб ўйлайман.

Оллоҳ назар солган бу замин бағрида ноёб бойликлар кўп. Бу ерда ҳар қандай давлат иқтисодиётининг негизини белгилаб берувчи тоғ-кон металлургияси, ёқилғи-энергетика, кимё ва қайта ишлаш саноати ҳар томонлама ривож топган. Вилоятнинг ери унумдор, суғориш тармоқлари яхши йўлга қўйилган, сув ресурслари ҳам етарли.

Ҳақиқатда ҳам, қайси соҳани олманг, энг кучли корхоналар, энг кучли қурилиш ташкилотларининг кўпи Тошкент вилоятида жойлашган.

Бугунги кунда республикада ишлаб чиқариладиган жами саноат маҳсулотининг 10 фоизи, қишлоқ хўжалик маҳсулотининг эса 12 фоизи Тошкент вилояти ҳиссасига тўғри келиши ҳам воҳанинг салоҳияти мамлакатимизда нақадар катта эканини кўрсатиб турибди.

Билимдон, етук кадрлар мавжудлиги ҳақида гапирганда ҳам, азалдан бу вилоят катта салоҳиятга эга эканини барчамиз яхши биламиз.

Ўзбекистоннинг деҳқончилик тарихида Тошкент вилояти нафақат пахтачилик, балки қишлоқ хўжалигининг барча соҳаларида ҳам ўзининг юксак маданияти, тажрибаси, ибратли ишлари билан машҳур бўлиб келган, десам, бу ҳеч ким учун янгилик эмас, деб ўйлайман.

Лўнда қилиб айтганда, Тошкент вилоятининг салоҳияти ва ўзига хос имкониятлари ҳақида гапирар эканмиз, ҳақиқатан ҳам, бу масканнинг мамлакатимиз тараққиёти, унинг бугунги ҳаёти ва эртанги ёруғ келажагини таъминлашдаги ўрни ва аҳамияти беқиёс эканига сўзсиз ишонч ҳосил қиламиз.

Ва Тошкент воҳасининг обрў-эътиборини, керак бўлса, донғини юксалтиришда ўзининг ҳиссасини қўшган, шу заминни улуғлаш йўлида хизмати сингган фидоийларнинг ҳақиқатан табаррук номларини катта ҳурмат ва эҳтиром билан эслаймиз, тилга оламиз.

Лекин, шу билан бирга, бу борада олдимизда аччиқ бир савол пайдо бўлиши табиий, деб ўйлайман. Нима бўлдики, охирги йиллар давомида барчамиз учун ибрат-намуна бўлган ишларни фақатгина эслаш қолди? Нима учун бундай ижобий намуналарни давом эттириш у ёқда турсин, вилоят эришган марраларини ҳам тобора бой бермоқда?

Очиқ айтиш керак — кейинги йилларда Тошкент вилояти қатор соҳа ва йўналишлар бўйича оқсоқликка юз тутмоқда. Вилоят ҳаётида бу хулосани тасдиқлайдиган кўп-кўп мисолларни топиш ва тасдиқлаш қийин эмас.

Бу эса, биринчи галда, вилоят иқтисодиётининг ўсиш суръатлари ва самарадорлигига, аҳолининг ҳаёт даражасига салбий таъсир кўрсатмоқда. Буни кўрмаслик, англамаслик мутлақо нотўғри бўлади.

Шу нуқтаи назардан қараганда, биз авваламбор ўзимизга ўзимиз холисона баҳо беришимиз керак. Бу биз учун ўз мақсадларимизга етишнинг асосий шартидир. Ҳар қайси одам, ҳар қайси жамоа ўз ишига танқидий баҳо берсагина, эртанги режаларининг амалга ошишини ҳам таъминлай олади.

Биз нимага эришганимиз ва нималарга эриша олмаганимизни вақтида англаб, тўғри хулосалар чиқариб олсак, бу ҳам мардлик белгиси бўлади. Шундагина одамлар, халқимиз олдида виждонимиз тоза бўлади.

Бу маърузага тайёргарлик кўриш жараёнида мен ўзимга қайта-қайта бир савол бердим: нима учун Тошкент вилояти бундай аҳволга тушиб қолди? Ҳаммамиз яхши биламиз, илгари катта-катта анжуманларда биринчи бўлиб Тошкент вилояти вакилларига сўз бериларди. Чунки вилоятнинг ҳамма соҳалар бўйича эришган кўрсаткичлари, обрў-эътибори баланд эди.

Албатта, обрў-эътибор осмондан тушмайди. Бунга фақат меҳнат, изланиш билан эришиш мумкин. Буни доимо бошқаларга ибрат бўлиб келган Тошкент вилояти тарихида кўп кўрганмиз.

Кейинги йилларда вилоят ҳаётида рўй бераётган оқсоқлик авваламбор одамларнинг нафсониятига, ғурурига салбий таъсир кўрсатмоқда. Ғурур-ифтихор деган нарса бир йилда пайдо бўлмайди. Бунинг учун узоқ вақт тинимсиз меҳнат қилиш, керак бўлса, жон фидо этиш зарур.

Кўп-кўп мисолларда кўриш мумкинки, бу иш бизнинг қўлимиздан келади. Фақат одамларни уйғотиш керак, уларнинг ишончини қозониш керак. Қолган ҳамма нарса бизда бор.

Вазиятни шу нуқтаи назардан таҳлил қилиб, саноат соҳасини оладиган бўлсак, вилоятдаги кўпгина йирик корхона ва уюшмаларнинг ишлаб чиқариш ва техник ҳолати бугун замон талабларига жавоб бермайди. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулот оддий рақобатга чидолмайди.

Фақатгина ўтган йилнинг ўзида 204 та корхонанинг 76 тасида режадагидан 42 ярим миллиард сўмлик маҳсулот кам ишлаб чиқарилди.

Вилоят корхоналарида ишлаб чиқарилаётган аксарият маҳсулотларнинг сифати паст, таннархи эса баланд, маркетинг хизмати яхши йўлга қўйилмагани туфайли омбор учун ишлашдек яроқсиз усул ҳамон давом этмоқда.

Натижада вилоятда сотилмай ётган тайёр маҳсулотлар қолдиғи ўтган йилнинг ўзида 1,6 баробарга ортиб, 43 миллиард сўмни ташкил этгани ҳам ана шу ачинарли аҳволни тасдиқлаб турибди.

Сўнгги йилларда зарар кўриб ишлаётган корхоналар сони 37 тадан 50 тага етгани, зарар миқдори эса 20 миллиард сўмдан ошиб кетгани, аввало вилоят раҳбарияти ва тегишли мутасаддиларнинг ўзибўларчилик ва лоқайдлик кайфиятига берилиб кетганини кўрсатади.

Вилоятда тўлов интизомини, ўзаро ҳисоб-китоблар тизимини мустаҳкамлаш билан боғлиқ ишлар ҳам қониқарсиз аҳволда. Айни пайтда дебиторлик қарзлар миқдори 67 миллиард сўмдан ортиқ экани, кредиторлик қарзлар эса 157 миллиард сўмни ташкил этаётгани ҳам шунинг исботидир.

Айниқса, пахтачилик соҳасидаги оқсоқлик йилдан-йилга кучайиб бораётгани ҳаммамизни ташвишга солиши табиий.

Охирги тўрт йил мобайнида вилоятда пахта етиштириш 281 минг тоннадан 226 минг тоннага тушиб қолгани, ҳосилдорлик эса 5 центнерга пасайиб, давлатга қарийб 138 минг тонна пахта кам етказиб берилгани пахтачиликдаги аҳволни яққол кўрсатиб турибди.

Ўзингиз ўйланг, азиз дўстлар, биродарлар, мана шу 138 минг тонналик ҳосилни бой берганимиз шу ҳисобидан миллиард-миллиард сўм даромадни йўқотганимиздан далолат бермайдими?

Ва бу ҳаётимизнинг даражасига салбий таъсир ўтказмоқда, ижтимоий соҳада қанча-қанча объектларимиз қурилмасдан, кўп муаммоларимиз ечилмасдан қолиб кетди.

Бир пайтлар ишни қойил қилиб, барча-барчага ўрнак бўлган вилоят деҳқонлари энди бошқа жойларга бориб тажриба ўрганишга эҳтиёж сезмоқда. Қанчалик аччиқ бўлмасин, бугун шу ҳақиқатни очиқ айтишга мажбурмиз.

Мисол учун, чигитни плёнка остига экиш масаласини олайлик.

Ўтган йили бу усул билан режадаги 24 минг гектар ўрнига бор-йўғи 3 минг 700 гектар ерга чигит экилганига нима дейиш мумкин?

Қишлоқ хўжалигидаги илғор технологияларга мана шундай совуққон муносабат натижасида, изланувчанлик ва ташаббускорлик етишмаслиги оқибатида вилоятда ўтган мавсумда пахта топшириш бўйича шартнома режаси 77,5 фоизда қолиб кетди.

Ер ва сув имкониятлари жиҳатидан бир хил шароитда бўлган Чиноз тумани меҳнаткашлари шартнома режасини ортиғи билан адо этгани ҳолда, бу кўрсаткич Пскент ва Бекобод туманларида атиги 65-67 фоизни ташкил этганига нима деса бўлади?

Ҳурматли депутатлар!

Бугун қилаётган ишларимизга баҳо берар эканмиз, биринчи галда аҳолимизни қийнаётган муаммоларга, одамларнинг талаб ва эҳтиёжларини таъминлаш, оғирини енгил қилиш йўлидаги масалаларга алоҳида эътибор беришимиз зарур.

Бу йўналишда, холисона тан олишимиз керак, Тошкент вилоятида анча-мунча ишлар амалга ошириляпти.

Кейинги йилларда вилоятда аҳолини тоза ичимлик суви билан таъминлаш даражаси 93 фоизга, табиий газ билан таъминлаш эса 83 фоизга етгани ҳам шулар жумласидандир.

Лекин очиқ айтишимиз керак: қурилиш, ижтимоий соҳа, айниқса, маориф ва соғлиқни сақлаш тармоқларидаги аҳвол аҳолининг кўпгина эътироз ва норозиликларига сабаб бўлмоқда.

Ҳозирги вақтда Тошкент вилоятида 897 та умумтаълим мактаби мавжуд бўлиб, уларда 520 минг нафар ўқувчи таълим-тарбия олмоқда. Бу мактабларнинг 85 фоизи қишлоқларда жойлашган.

Хўш, ярим миллиондан зиёд бу болаларга муносабат қандай?

Ёки ёшлар — келажагимиз эгаси, ғурур-ифтихоримиз, суянчимиз ва таянчимиз, деган тушунчалар фақат қуруқ гап бўлиб қоляптими? Бу соҳага Тошкент вилоятида нега етарли эътибор берилмаяпти?

Биламан, маблағ ва имкониятларимиз ҳозирча етишмайди. Агар етса эди, кўп мактабларни янгича қуриб, замонавий таъмирлаб, жиҳозлаб олган бўлардик. Лекин умумий республика кўрсаткичи деган ўлчов бор. Ҳар қайси вилоят ана шу кўрсаткичдан орқада қолса, ўзига табиий равишда, нега бундай бўлди, биз нимага оқсоқ бўлиб қолдик, деб савол бериши керак. Шундай экан, пойтахт вилояти нега бошқалардан орқада қолаяпти?

Болалар спортини ривожлантириш жамғармасининг яқинда бўлиб ўтган мажлисида мен айни шу масалага эътиборни қаратган эдим.

Бугун бу муаммонинг нақадар долзарблигини Тошкент вилояти мисолида ҳам кўриб турибмиз. Нима учун Тошкент вилоятида қишлоқ мактаблари, таъбир жоиз бўлса, худдики сағир бўлиб турибди? Ўйлайманки, бу сўзнинг маъносини яхши тушунасизлар, халқимиз қаровсиз, етим қолган болаларни сағир деб атайди.

Қишлоқ мактабларида ўқийдиган фарзандларимизнинг кўзига қаранг. Уларнинг кўзида битта савол — менинг айбим нима, нима учун мен шундай ночор шароитда ўқишим керак, деган маънони кўриш мумкин. Чунки улар дунёда, юртимизнинг турли жойларида бугун болалар қандай замонавий ўқув масканларида таълим олаётганини кўриб турибди. Шунинг учун уларнинг, менинг бошқалардан кам жойим борми, деб ўкиниши табиий ҳол, албатта.

Агар мендан, маънавий соғлом болалар қаерда ўсяпти, деб сўраса, бошқалар ҳафа бўлмасин-у, қишлоқда, деб жавоб берган бўлардим. Шундай экан, келажакда мамлакатимиз тақдирини белгилайдиган болаларимизнинг замон талаблари даражасида таълим-тарбия олишлари учун нега етарли шароит яратиб бермаяпмиз? Фарзандларимиз кўзидаги бу саволга биз ҳаммамиз — ҳокимлар ва раҳбарлар жавоб беришимиз керак.

Бу борадаги аҳволни аниқ тасаввур қилиш учун баъзи бир мисолларни келтирмоқчиман.

Вилоятдаги мактабларнинг 70 фоизида ўқиш икки сменада, Бўка ва Зангиота, Қуйичирчиқ, Бекобод ва Ўртачирчиқ туманларидаги айрим мактабларда эса ҳатто уч сменада олиб борилади.

Аҳволнинг шундай кескинлигига қарамасдан, кейинги йилларда янги мактаблар қуриш ва ишга тушириш бўйича зарур чора-тадбирлар кўрилмаяпти. Жумладан, қурилиши тўхтаб қолган мактабларни қуриб битказиш юзасидан амалий ишлар қилинмаяпти.

Вилоятда бундай мактабларнинг сони 47 тани ташкил этади, уларнинг 42 тасида қурилиш ишлари бошланганига 10 йилдан кўпроқ вақт бўлган. Бўка ва Бўстонлиқ туманларида 5 тадан, Қибрай ва Пскент, Юқоричирчиқ ва Янгийўл туманлари ҳамда Ангрен шаҳрида учтадан ана шундай мактаблар бор. Чала қолган мактабни 10 йил давомида қуриб битказишга қурби етмаган туман мутасаддилари фаолиятига қандай баҳо бериш мумкин?

Вилоятда мавжуд мактабларнинг тахминан 50 фоизи мослаштирилган биноларда, 62 та мактаб эса ночор аҳволда жойлашган. Энг ёмони, кейинги йилларда уларнинг сони камаймаяпти.

Сўнгги беш йил давомида фақат 297 та мактабда капитал таъмирлаш ишлари олиб борилган. Лекин бу ишларнинг кўлами жорий таъмирлашдан фарқ қилмайди, белгиланган талаб ва меъёрларга жавоб бермайди.

Яъни, вилоятда капитал таъмирлаш ишлари фақат синф хоналарини бўяш ва оқлаш, бинолар томини тузатишдангина иборат бўлиб қолмоқда.

(Давоми 2-бетда).

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 2003 йилнинг 27-29 январь кунлари давлат ташрифи билан Испания Қироллигида бўлган эди. Ушбу ташриф якунлари мамлакатларимиз ўртасидаги кўп томонлама муносабатларни янада ривожлантириш, ўзаро ишонч ва ҳамкорликни мустаҳкамлаш учун янги имкониятлар очди. Қуйида Ўзбекистон Республикасининг Мадриддаги Фахрий бош консули Сантьяго Руиз-Моралеснинг мақоласи эътиборингизга ҳавола этилмоқда. Ушбу материални тайёрлаш жараёнида кўрсатган ёрдами учун Ўзбекистоннинг Франциядаги элчихонасига миннатдорлик билдирамиз.

ЎЗБЕКИСТОН — ИСПАНИЯ:

ТАРИХИЙ АЛОҚАЛАРНИНГ ТИКЛАНИШИ

Ўзбекистон давлат мустақиллигига эришганидан сўнг унинг Испания Қироллиги билан икки томонлама муносабатлари сифат жиҳатидан янги босқичга кўтарилди. 90-йилларнинг бошларидаги туб геосиёсий ўзгаришлар ва мустақил Ўзбекистоннинг ташкил топиши Тошкент ва Мадрид ўртасида мамлакатларимизнинг минтақавий хавфсизлик муаммолари ва янгича муносабатларни янада ривожлантириш бўйича ёндашувлари мослигига ҳамда ўзаро ишонч, бирдамлик ва ҳамкорликка асосланган сиёсий мулоқотни ривожлантириш учун йўл очди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Испания Қироли Хуан Карлос Биринчининг таклифига биноан Испанияга давлат ташрифи буюрганига бир йил тўлди. Ўзбекистон раҳбарининг Мадрид учрашувлари чоғида Клавихонинг қадим Самарқандда фаолият юритган элчихонаси кўп бор тилга олинди, бундай яқин ва ўзига хос дўстликни бой бермаслик, аксинча, алоқаларни янада мустаҳкамлаш лозимлигига эътибор қаратилди.

Ташриф давомида Испания Қироли ва Бош вазири билан самарали музокаралар ўтказилди. Шунингдек, Ислом Каримов Конгресс, Сенат, Мадрид мэрияси, Тадбиркорлар ва саноатчилар конфедерациясида ҳам учрашувлар ўтказди, Номаълум аскар ёдгорлигини зиёрат қилди.

Испания Қиролининг Президент Ислом Каримов билан ўтказган уч учрашуви олий мартабали меҳмонга алоҳида ҳурмат белгиси бўлди. Ушбу учрашувларнинг барчаси протокол томонидан белгиланган вақтдан кўп давом этди. Дастурда кўзда тутилмаган учинчи учрашув эса Қирол ташаббуси билан ўтказилди. Қирол, одатда, камдан-кам ҳоллардагина ўз меҳмонини режалаштирилмаган қўшимча учрашувга таклиф этади. Бу ҳам Испания давлат раҳбарининг Ўзбекистон Президентига алоҳида эҳтиромидан далолатдир.

Мазкур ташриф биринчи навбатда, Ўзбекистон раҳбарига, ўзбек халқининг бой маданий ва маънавий меросига юксак ҳурмат-эҳтиром белгиси, Ислом Каримовнинг юртида амалга оширилаётган туб демократик ўзгаришлар, янгиланиш ва ислоҳотларнинг эътирофи бўлди. Бу мамлакатларимизнинг ҳамкорлик муносабатларини янада жадал ривожлантириш, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, маданият ва таълим соҳаларидаги алоқаларни мустаҳкамлашга интилишининг яна бир хайрли аломати, яна бир исботидир.

Икки мамлакат раҳбарлари хавфсизлик ва барқарорлик муаммоларини муҳокама этиш чоғида халқаро террорчилик, гиёҳванд моддаларнинг ноқонуний айланиши, уюшган жиноятчилик каби трансмиллий таҳдидларга қарши курашда жаҳон ҳамжамиятининг саъй-ҳаракатларини фаоллаштириш, шунингдек, экологияга оид муаммоларни бартараф этиш борасида ўзаро ҳамкорликни кучайтириш зарурлигини таъкидлади.

(Давоми 2-бетда).

СЕМИНАР ЯКУНЛАНДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академиясида Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раисининг, вилоятлар ҳокимларининг қишлоқ хўжалиги масалалари бўйича биринчи ўринбосарлари, туманлар ҳокимлари, агросаноат соҳасига таллуқли вазирлик ва идоралар раҳбарларининг семинар-мунозараси якунланди.

Мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримов ташаббуси билан ўтказилаётган ушбу семинарда қатнашчилар соҳага оид Президент фармонлари, Вазирлар Маҳкамаси қарорлари, амалдаги қонунларга киритилган қўшимча ҳамда ўзгартиришлар, тегишли вазирлик ва идоралар томонидан ишлаб чиқилган меъёрий ҳужжатлар билан танишди. Қишлоқ хўжалигидаги ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг энг муҳим йўналишлари, фермер хўжаликларини ривожлантириш концепциясини амалга изчил жорий этишга доир масалалар атрофлича муҳокама этилди.

Давлатимиз ташқи сиёсати, хорижий инвестицияларни жалб этиш, янгича иқтисодий тамойилларни жорий этиш, қишлоқда кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш, ер, сув ва бошқа ресурслардан тежамкорлик билан фойдаланиш билан боғлиқ долзарб мавзуларда таниқли олим ва мутахассисларнинг маърузалари тингланди.

Семинар якунида қишлоқ хўжалиги иқтисодиётини эркинлаштириш, ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш масалаларига бағишланган давра суҳбати бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Ш.Мирзиёев давра суҳбатини очар экан, мамлакатимиз ижтимоий-иқтисодий ҳаётининг барча соҳалари, айниқса, қишлоқ хўжалигида амалга оширилаётган ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, қишлоқ аҳолисининг турмуш даражасини яхшилаш давлатимиз сиёсатининг устувор йўналишларидан бири эканини таъкидлади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ўтган 2003 йил 24 мартда қабул қилинган "Қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг энг муҳим йўналишлари тўғрисида"ги ҳамда 27 октябрдаги "2004-2006 йилларда фермер хўжаликларини ривожлантириш концепцияси тўғрисида"ги фармонлари ва улар ижросини таъминлашга қаратилган ҳукумат қарорларида юртимиз аграр соҳасини янада ривожлантиришнинг энг муҳим йўналишлари белгилаб берилган.

Тингловчилар семинар-мунозарадан олган билимларини амалиётга кенг татбиқ этиши, юқорида эслатилган ҳужжатлар ижросини қатъий бажариш учун бутун куч-ғайратини сарфлаши зарурлиги алоҳида таъкидланди.

Якуний машғулотда Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчилари И.Жўрабеков, Т.Худойбергенов, Бош вазирнинг ўринбосарлари Р.Азимов, А.Азизхўжаев сўзга чиқди.

Олим НОРБЕКОВ,
ЎзА мухбири.

МАВЖУД САЛОҲИЯТ ВА ИМКОНИЯТЛАРДАН ОҚИЛОНА ФОЙДАЛАНИШ – ТАРАҚҚИЁТ ОМИЛИ

Президент Ислом Каримовнинг Халқ депутатлари Тошкент вилояти кенгашининг 29 январь куни бўлиб ўтган навбатдан ташқари сессиясидаги нутқи

(Давоми. Боши 1-бетда).

Мавжуд катта иқтисодий салоҳиятга қарамасдан, вилоятда, айниқса, Тошкент шаҳрига туташ шаҳар ва туманларда бюджетдан ташқари маблағларни бу соҳага жалб қилиш ҳажми ниҳоятда пастлигича қолмоқда. Бу ишга — алоҳида урғу бериб айтмоқчиман — ҳомийларнинг куч ва имкониятларини жалб қилиш ҳам қониқарсиз аҳволда.

Масалан, Зангиота туманидаги 22-мактабда ўн йил мобайнида бирор марта ҳам капитал таъмирлаш ишлари олиб борилмаган.

Бу ерда 793 нафар ўқувчи таълим олишига қарамасдан, мактаб ошхонаси фақат 50 ўринга эга. Бу мактаб деярли иситилмайди, томидан сурункасига чакка ўтиб ётади, ҳовлидаги ёрдамчи бинолар санитария талабларига умуман жавоб бермайди.

Туман ҳокими ёки унинг ўринбосарлари охирги марта қачон бу ерга келганини мактаб раҳбарияти эслай олмаса керак.

Таълим муассасаларини педагог кадрлар билан таъминлаш борасида ҳам салбий ҳолатлар кўзга ташланмоқда. Бўстонлиқ ва Паркент, Пскент, Чиноз ва Янгийўл туманларидаги қатор мактаблар кадрлар билан тўлиқ таъминланмаган. Айниқса, чет тили фани бўйича ўқитувчилар етишмайди.

Умумтаълим мактабларидаги мавжуд 33,5 минг педагог кадрнинг 70 фоизигина олий маълумотга эга. Бу мамлакат миқёсидаги ўртача кўрсаткичдан анча паст.

Масалан, олий маълумотга эга бўлмаган ўқитувчилар Бекобод туманида 46 фоиз, Паркентда 37,8 фоиз, Оҳангаронда 37 фоиз, Чиноз ва Пскент туманларида 33 фоизни ташкил этади. Бу жойларда педагог кадрлар таркиби асосан ўрта махсус маълумотли ўқитувчилардан иборат.

Бундай аҳволга ким танқидий баҳо бермоқда? Ким бунинг чорасини кўрмоқда? Бундай ҳолатдан шу туманларнинг ҳокимлари, вилоят раҳбарлари хабардорми, улар бу аҳволнинг сабабларини биладими? Афсуски, улардан сўрасангиз, фақат, мана, пахтани бажардик, ғалланы бажардик, деб ҳисоб беришга ўтиб кетади.

Албатта, бу иқтисодий кўрсаткичлар муҳим, лекин ҳокимнинг асосий вазифаси — ижтимоий масалани ечиш, халқни рози қилиш эмасми? Бу масалаларни бугун Президент эмас, ҳаётнинг ўзи талаб қиляпти. Президент фақат сизларнинг эсингизга соляпти, холос.

Мактабларни тузатиш учун аввало ҳар томонлама асосланган, пухта режа тузиш керак. Аниқ режа бўлмаса, интилиш ҳам бўлмайди. Фақат ҳисоб бериш учун эмас, эл-юртимиз учун ишлаш керак. Шундан кейин ғалла ҳам, пахта ҳам бўлади.

Ёки аҳоли саломатлигини сақлаш масаласини кўрайлик. Сўнгги пайтда вилоятда бу соҳани ислоҳ этиш бўйича муайян ишлар олиб борилмоқда.

Ҳозирга қадар 174 та қишлоқ врачлик пункти ташкил этилгани, аҳолига шошилинч тиббий ёрдам кўрсатиш тизими шакллана ётгани шундан далолат беради.

Лекин аҳолининг соғлиғини сақлаш даражасини белгилайдиган кўпгина кўрсаткичлар бўйича вилоят бу борадаги республиканинг ўртача кўрсаткичларидан сезиларли равишда ортда қолмоқда.

Бу, авваламбор, аҳоли ўртасида ўлим ҳолатларининг республика кўрсаткичидан 1,2 баробар, оналар ўлими бўйича қарийб 1,6 баробар ортиқлигида, 1 ёшгача бўлган болаларнинг касалланиш ҳоллари кўпайиб бораётгани ҳаммамизни ташвишга солиши муқаррар.

Вилоятда кўплаб тиббиёт муассасаларининг зарур анжом ва асбоб-ускуналар билан таъминланиш даражасининг пастлиги ва ночор аҳволи кишини ташвишлантиради.

Айниқса, Бўстонлиқ ва Зангиота, Чиноз ва Тошкент, Янгийўл туманларида соғлиқни сақлаш муассасаларининг моддий-техника базаси, керакли ашёлар ва анжомлар билан таъминланиши, тиббиёт ходимларининг малакаси ҳамон паст даражада қолмоқда.

Кейинги беш йил ичида Оққўрғон ва Бекобод, Қуйичирчиқ, Чиноз ва Янгийўл туманларида бирорта ҳам тиббий ускуна сотиб олинмаган.

Кўп жойларда дори-дармон билан таъминланиш даражаси эҳтиёжга нисбатан атиги 30-60 фоизни ташкил этаётганини қандай изоҳлаш мумкин?

Вилоятдаги мавжуд 199 та тез ёрдам машинасидан 55 таси, яъни 27,6 фоизи мутлақо фойдаланишга яramайди, машиналардаги рацияларнинг 60 фоизи маблағ етишмаслиги боис ишламайди. Умуман, тез тиббий ёрдам соҳасини автотранспорт билан таъминлаш бўйича кўрсаткич вилоятда 82 фоиздан ортмайди.

Мисол учун, Ангрен шаҳрини олайлик. Бу ерда 16 та тез ёрдам машинасига эҳтиёж бўлгани ҳолда, ҳақиқатда 10 та машина мавжуд бўлиб, улардан атиги бештаси ишлайди, холос.

Бир қарашда, бу арзимас масала бўлиб туюлиши мумкин. Лекин тўсатдан юраги ёмон бўлиб қолган ёки ўлим тўшагида ётган одамнинг ўрнига ўзимизни қўйиб кўрсак, бунинг нақадар муҳим эканини тушунамиз.

Биз эндигина бозор иқтисодиётига ўтаётган даврда тиббий хизмат пуллик бўлиши керак, бозор муносабатлари шуни талаб қилади, деганлар ҳам бўлди. Лекин биз бундай бирёқлама фикрларга берилмасдан, тиббиёт соҳасида ҳам ўзимизга хос ва ўзимизга мос йўлни танладик.

Мен соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш устида уч йилдан кўпроқ вақт бош қотирдим, бу борада жаҳон тажрибаси, Европа тажрибасини ўргандим.

Биз авваламбор аҳоли учун бепул тез тиббий ёрдам хизматини ташкил қилишга эътибор қаратдик. 1997 йилдан бошлаб соғлиқни сақлаш соҳасида туб ислоҳотларни жорий этишга киришдик. Ўтган давр мобайнида бу борада кўп ишлар амалга оширилди.

Лекин Тошкент вилоятида аҳвол ҳануз эскича қолаётгани жиддий ташвиш уйғотади. Ўзингиз ўйланг, "тез ёрдам" ўз вақтида келмаса, унинг машинаси, рацияси ишламаса, бунинг нимаси тез ёрдам? Ҳозирги пайтда рўй бераётган ўлим ҳолатларининг аксарияти асосан тез ёрдам хизматининг вақтида кўрсатилмаслиги билан боғлиқ эканини инобатга оладиган бўлсак, Тошкент вилоятидаги мавжуд аҳволни албатта оқлаб бўлмайди.

Инсон манфаатларини таъминлаш устувор мақсадимиз экан, одамларнинг саломатлиги биз учун асосий масалалардан бири бўлиши керак. Шуларни эътиборга олиб, биз Тошкент шаҳрида бешта махсус ихтисослашган шифохона очишга қарор қилдик, уларда энг мураккаб тиббий операциялар амалга оширилади. Шу билан бирга, шошилинч тиббий хизмат соҳаси ҳам эътиборимиздан четда қолаётгани йўқ. Масалан, тез тиббий ёрдам хизматчиларининг маошини 15-20 фоизга ошириш ҳақида декабрь ойида имзоланган фармон бунга мисол бўла олади.

Яна бир бор такрорлайман — мактаб-маориф, касалхона, аҳолини газ ва сув билан таъминлаш масалалари доимий эътиборимиз марказида бўлмоғи керак.

Мана, Бўка туманида газлаштириш даражаси борйўғи 40 фоизни ташкил этишига нима дейиш мумкин? Шуни унутмаслигимиз керакки, бу фақат коммунал масала эмас, бу аввало аёлларга шароит яратиш, уларнинг оғирини енгил қилиш, қолаверса, оилага, маҳаллага маданият олиб кириш, одамларнинг ҳаёт даражасини ўзгартириш демакдир.

Вилоятда янги қурилиш, халқимиз яшаётган жойларни, шаҳар ва қишлоқлар қиёфасини ўзгартириш, обод этиш масаласига етарли эътибор берилмаяпти.

Айрим қишлоқлардаги майдон ва кўчаларнинг қаровсиз ҳолати, аҳоли истиқомат қиладиган турар-жойларнинг эътибордан четда қолиб келаётгани лоқайдлик ва бепарволикдан йироқ бўлган ҳар қандай одамнинг кўнглини хира қилиши турган гап.

Мен юртимизнинг кўп жойларида бўлганимда, қишлоқларимиз, турар-жойларимизнинг қиёфаси очилиб, гўзаллашиб бораётганини, бугунги ҳаётимизнинг янгича белги-аломати бўлган шундай интилиш ва эзгу ҳаваларни кўриб, кўпчилик халқимиз қатори хурсанд бўламан, кўнглим тоғдек кўтарилади.

Афсуски, Тошкент вилоятида бундай ижобий ёндашиш ва мисолларни камдан-кам учратамиз.

Яқинда мен Ғазалкент шаҳридан ўтаётиб, унинг қандай ахволга тушиб қолганини кўриб, жуда ачиндим. Беихтиёр, бу жойнинг эгаси борми ўзи, деб ўйладим.

Қишлоқ ва шаҳарларимизни обод қилиш — бу шунчаки ҳавас ёки эрмак эмас, балки шу орқали одамларнинг турмуш шароити, энг муҳими, маънавий дунёси ўзгаради.

Турмуш маданияти, маънавият шундай нарсаки, у болаликдан, боғча ёшидан инсоннинг тарбиясига кирган тақдирдагина ижобий бир натижа беради. Қўниқўшни, маҳалла-кўй ўртасида биргаликда гул ва кўчат экиш, деворларни оқлаш, ён-атрофни обод қилиш орқали бекорчилик, ҳар хил фисқу фасод ва ғийбат гаплар барҳам топади. Шундан сўнг нафақат кўча ёки майдонларда, балки инсон кўнглида ҳам ёруғлик пайдо бўлади. Мен ободлик кўнгилдан бошланади, деганда, авваламбор, шуни назарда тутаман.

Азиз дўстлар, барчангиздан бир оддий ҳақиқатни

СУРАТДА: сессия залида.

А. ТЎРАЕВ олган сурат.

унутмасликни сўрайман. Инсон фақат бугунги кун билан яшамайди. Ҳаёт қонунияти, тириклик талаби шундайки, бир кун билан яшайдиган, ўз олдига катта мақсад ва режаларни қўймайдиган одам узоққа боролмайди.

Тез суръатлар, шиддат билан кечаётган ҳаёт барчамизнинг олдимизга ўта оғир ва мураккаб масалаларни қўймоқда. Йилдан-йилга аҳолимизнинг сони кўпайиб, уларнинг талаб ва эҳтиёжлари ҳам ортиб бормоқда. Чунки одамлар фақат кечаги ёки бугунги ҳаёт даражаси билан чекланиб қолишни истамайди.

Мен қачонки "Бизга бўлаверади" деган гапни эшитсам, қоним қайнаб кетади. Нима учун бизга бўлаверар экан? Нима, биз бировдан каммизми? Мен бу саволни ўзимга доимо қайта-қайта бераман, сизлар ҳам ўзингиздан шуни сўранглар. Нима, ўзбек халқининг бошқалардан кам жойи борми? Билиб қўйинглар, биз ҳеч кимдан кам бўлмаганмиз ва ҳеч кимдан кам бўлмаймиз. Бу ғоя, бу шиор халқнинг, миллатимизнинг онгига, суяк-суягига сингиши керак.

Мана, масалан, Тошкент вилоятида қишлоқ жойларидаги кўп уйлар ғувала-пахсадан қилинган. Бундай ҳолат катта салоҳиятга эга бўлган пойтахт вилоятига ярашадими? Бу аҳволни ўнглаш учун имконият яратиш шунчалик қийинми? Кўп касалликларнинг келиб чиқиши ана шундай зах уйлардаги шароит билан боғлиқ эмасми? Нима, Тошкент вилоятида ғишт заводларини қўпайтириб, ғиштнинг нархини арзон қилиб қўйиш мумкин эмасми?

Умуман, Тошкент вилоятида қурилиш соҳасида замонавий архитектура талабларига риоя қилиш борми ўзи? Биринчи галда шу масалага алоҳида эътибор беришимиз керак.

Бугун одамларни баланд-парвоз гаплар, сохта ва қуруқ ваъдалар билан кўндириб, рози қилиб бўлмайди. Буни ҳаммамиз, авваламбор раҳбарлар, ўзини етакчи, деб ҳисоблайдиган одамлар чуқур англаши ва ундан керакли хулоса чиқариши лозим.

Битта бир оддий саволга жавоб берайлик. Меҳнат билан яшайдиган, меҳнат ҳисобидан ўз оиласининг ҳаётини тебратадиган, ўз келажагини кўрадиган одамларга нима керак?

Уларнинг ишини ташкил қилиб берсанг, улар ўз меҳнатидан мамнун ва рози бўлса, ўз меҳнатига қараб ҳақини олса, эртанги кунини аниқ ва равшан тасаввур қилса, бундай инсонлар ўз олдига қўйган мақсадларига эришиш учун ҳар қанча фидоийлик кўрсатиши мумкин.

Лекин бундай меҳнатчиларимизнинг бошини қовуштириш, кўнглини, руҳини кўтариш, уларнинг истиқболини кўрсатиш учун ишни ташкил қиладиган, уларни сафарбарликка чорлайдиган етакчи керак, ташаббус керак.

Бундай ҳолатларни тасдиқловчи мисоллари ҳар қадамда олиб келиш қийин эмас.

Кўп йиллар давомида чўкиб қолган хўжалик ёки ташкилотга билимли, замонавий талабларга жавоб берадиган, ташаббускор, изланувчан ва ташкилотчилик қобилиятига эга бўлган бир инсон бошлиқ бўлиб келса, орадан кўп ўтмай, шу ерда қандайдир жонланиш пайдо бўлади, одамлар ҳам ҳаракатга келиб, шу етакчининг атрофида жипслашиб, кўпгина ўзгаришларга эришади, ютуқларни қўлга киритишга қодир бўлади.

Буни сизларга узоқ тушунтириб, исботлаб ўтиришнинг ҳожати йўқ, деб ўйлайман. Бундай вазиятни нафақат кичик бир жамоада, нафақат туман ёки вилоятда, балки республика миқёсидаги идора ва ташкилотлар мисолида ҳам кузатиш мумкин.

Ҳақиқатан ҳам, бизнинг халқимиздек кўнгли очиқ, бағрикенг, содда, меҳнаткаш халқни дунёда қидириб топиш қийин. Ҳамма гап ташкилотчилик, замон билан ҳамқадам бўлиб яшашда, ҳаёт талабига жавоб беришдай бир қарашда оддий, лекин шу билан бирга, раҳбарлардан талаб қилинадиган ўта мураккаб вазифани қай даражада адо этишда.

Демоқчиманки, раҳбарлик ҳар кимнинг ҳам қўлидан келавермайди. Яратганнинг ўзи кимгадир фермерлик, кимгадир қурувчилик, яна кимгадир шифокорлик қобилиятини ато этади, аммо раҳбарлик истеъдодини ҳаммага ҳам бермас экан.

Бу масала бўйича кўп гапирамиз, лекин яна такрорлашга тўғри келади. Раҳбарларни танлаш ва тарбиялаш, керак бўлса, раҳбарлик меҳнатига, тўғрироқ айтадиган бўлсак, раҳбарлик санъатига ўргатиш масаласи бугунги кунда бошқариш тизимимизнинг энг оғир муаммоси бўлиб қолмоқда.

Ўзингиз яхши биласиз: яхши мутахассис бўлиш мумкин — лекин яхши раҳбар бўлиш қийин.

Раҳбар ўз масъулияти ва жавобгарлигини аввало ўз виждони олдида, унга ишониб юрган одамлар ва эл-юрт олдида чуқур англаши керак, иш устида куйиши ва ёниши керак.

Кечаю кундуз эл ғами ва ташвиши билан яшаб, олдида турган муаммолар ечимини топмагунча, бошлаган ишларни охирига етказмагунча ўзига ҳам, бошқаларга ҳам тиним бермасдан меҳнат қилаётган инсонни мен ҳақиқий етакчи-раҳбар сифатида қабул қиламан.

Ўз тажрибамда кўрганман — ҳаётда тайёр раҳбар йўқ. Ҳеч ким тайёр ҳоким ёки вазир бўлиб туғилмайди, раҳбарлик қобилияти йиллар давомида шаклланади. Мен кўпроқ раҳбарнинг қайси хусусиятини қадрлайман? Менга доимо куйиб-ёниб яшайдиган, фидойи одам маъқул. Эҳтимол, у бирон масаланинг ечимини бирданига топа олмас, лекин кеча-кундуз шу ҳақда ўйласа, эл манфаати учун жон куйдирса, кўп муаммоларни ечишга қодир бўлади.

Минг афсуски, бугун кўп жойларда эскидан қолган, балки кимгадир ёқадиган қарашлар, кимгадир енгил ва қулай бошқариш услубларининг гувоҳи бўлмоқдамиз.

Яъни, "сен менга тегма, мен сенга тегмайман", "мендан кетгунча, эгасига етгунча" деган лоқайдлик, бепарволик, қатъиятсизлик ва заифлик намунаси бўлмиш ҳолатларга учрамоқдамиз.

Агар буларнинг қаторига таниш-билишлик, ошна-оғайничилик, маҳаллийчилик, порахўрлик каби иллатларни қўшсак, ўйлайманки, бугун ҳаётимизнинг кўпгина тармоқ ва жабҳаларидаги оқсоқлик, ечилмасдан турган кўпгина муаммоларнинг сабабини тушуниш қийин эмас.

Ҳар қайси раҳбар шунинг учун раҳбар қилиб қўйилган — сайланганки, у атрофида юрганларга нисбатан чуқурроқ билиш ва узоқроқ кўриш қобилияти ва тажрибасига эга бўлиши керак.

Афсуски, аксарият раҳбарлар кўп жойларда фақатгина оператив, яъни кундалик ишлар билан банд бўлиб юрмоқда. Албатта, бу ҳам керак. Жойлардаги вазиятдан хабардор бўлиш, муаммоларни вақтида ҳал этиб бориш ҳам лозим.

Лекин раҳбарнинг асосий вазифаси шундаки, у ўзи етакчилик қилаётган тармоқ ёки ҳудуднинг истиқболи билан боғлиқ энг муҳим масалаларни олдиндан кўриб, уларнинг аҳамиятини ҳис этиб, сафарбарликни олдиндан ташкил қилиши шарт.

Бугунги кун ўтди, эртага бир гап бўлар, деб уйқуга, ғафлатга берилиб юришга раҳбарнинг мутлақо ҳаққи йўқ.

Фақат шундагина ўз тақдирини шу раҳбарга ишонган одамлар эртанги кунидан хотиржам бўлиши мумкин.

Тошкент вилоятидаги умумий аҳволга мана шундай кўз билан қараб, баҳо берадиган бўлсак, ишдаги йўл қўйилаётган хато ва камчиликлар учун айбни биринчи галда ўз зиммасига етакчи лавозимини олган, лекин вазифасини уддалай олмаётган раҳбарда кўришимиз табиий.

Вилоятда бугун мавжуд бўлган иқтисодий-ижтимоий вазият авваламбор олиб борилаётган ислоҳотларни чуқурлаштириш, бу ишга эл-юртни жалб қилиш вазифаси биздан янгича муносабат ва ёндашувларни, қатъий қарорларни қабул қилишни талаб этмоқда.

Вилоятнинг ҳозирги ҳокими Уммат Мирзақулов ҳақида гапирадиган бўлсак, албатта, бу раҳбар ўзининг қобилияти, билим ва тажрибаси билан мавжуд аҳволни яхшилаш йўлида қўлидан келганча меҳнат қилганини айтиш жоиз.

Биз ушбу сессияга тайёргарлик кўриш жараёнида бу раҳбар ҳақида одамларнинг фикрини ўргандик. Кўпчилик уни тоза одам, яхши инсон, бировни хафа қилмайди, деб таърифлайди.

Албатта, яхши одам бўлиш яхши, лекин Тошкентдай катта вилоятга ҳоким бўлиш учун шунинг ўзи етарлими?

Раҳбарликнинг оғир масъулиятини бўйнига олган шахс аввало ўзига ҳам, ўзгаларга нисбатан ҳам талабчан, қаттиққўл бўлиши, керак бўлса, кимгадир ёмон кўринишдан ҳам қўрқмаслиги керак.

Ахир, халқимизнинг, элга бошлиқ бўлиш осон, элни бошламоқ қийин, деган нақли бежиз айтилмаган.

Минг афсуски, кейинги пайтда биз вилоят иқтисодиётида, айниқса, унинг етакчи соҳа ва тармоқларида оқсоқлик тобора кучайиб бораётганига гувоҳ бўлмоқдамиз.

Иш фаолиятидаги камчиликларни У.Мирзақуловнинг ўзи ҳам тан олиб, Тошкент вилояти ҳокими вазифасидан озод этишни сўраб, ариза билан мурожаат қилди. Ижозатингиз билан, ана шу аризани овозга қўйишни сўрайман.

Биз Тошкент вилоятининг мамлакатимиз ҳаётидаги ўзига хос ўрнини инобатга олиб, вилоят ҳокими вазифасига номзод танлашда ҳар томонлама ўйлаб, депутатлар ва фаоллар билан фикрлашиб, бу лавозимга ҳозирги пайтда Бош вазирнинг биринчи ўринбосари бўлиб ишлаб келаётган Козим Тўлаганов номзодини тавсия этишга қарор қилдик.

Мен бу лавозим К.Тўлаганов учун катта ишонч, кўтарилиш эканига алоҳида эътибор беришингизни сўрайман.

Бу одам аввало қурувчи сифатида юртимиздаги кўплаб замонавий бинолар, катта-катта саноат иншоотларини қуришда ҳам фаол қатнашган. "Тошкент шаҳар бош қурилиш" ташкилотида ишлаган, пойтахтимизнинг ҳокими бўлиб фаолият кўрсатган. Мана энди, кейинги йилларда Вазирлар Маҳкамасида ўта масъулиятли вазифада ишлаб келаётган бу инсонни, Тошкент вилоятининг истиқболини ўйлаб, шу лавозимга тавсия этяпмиз.

Мен янги раҳбарнинг қуйидаги масалаларга алоҳида эътибор қаратишини истардим. Аввало, Тошкент вилоятида кўп миллатли халқ яшайди. Уларнинг ҳамма-си билан тил топишиш, уларни бир мақсад йўлида сафарбар қила билиш керак.

Иккинчидан, янги раҳбар вилоятнинг истиқболдаги тараққиёт режасини аниқ белгилаб олиши лозим. 2015 йилгача мўлжалланган ушбу дастурда ҳар бир соҳа ва тармоқ бўйича устувор йўналишлар, муаммолар, уларнинг ечимлари, бир сўз билан айтганда, вилоятни ривожлантириш масалалари ўз аксини топиши зарур.

Ана шундан кейин аниқ мақсадлар йўлида ҳаракат қилиш, кутилган натижаларга эришиш мумкин.

Шу билан бирга, Тошкент атрофидаги пахта экилмайдиган туманларни пойтахт аҳолисининг эҳтиёжини таъминлашга хизмат қиладиган ҳудудлар сифатида ихтисослаштириш масаласини ҳам кўриб чиқиш лозим. Масалан, Тошкент, Қибрай ва Зангиота туманларида мева-сабзавот, полиз ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтириш имкониятлари бор.

Лекин фақат қишлоқ хўжалиги билан чекланиб қолиш бугунги кун талабига тўғри келмайди. Тошкент вилоятида еттита катта саноат шаҳри мавжуд. Ноёб ишлаб чиқариш корхоналарига эга бўлган бу шаҳарларни ўз ҳолига ташлаб қўймасдан, уларнинг келажаги ҳақида доимий бош қотиришимиз лозим.

Бир сўз билан айтганда, пойтахт вилояти том маънода пойтахт вилояти бўлиши даркор.

Қадрли дўстлар!

Ҳозиргина сизлар билан сайлаб, тасдиқлаб олган янги раҳбар бугун айтилган фикрлардан тегишли хулоса чиқариб, Тошкент вилоятининг иқтисодиётини ривожлантириш, ижтимоий-маънавий муҳитини яхшилаш, мавжуд муаммоларни ҳал этиш учун одамларни ўз атрофида бирлаштириб, бор куч-ғайратини, билим ва тажрибасини ишга солади, деб ишонч билдиришга рухсат этгайсиз.

Фурсатдан фойдаланиб, сизларга, бутун вилоят халқига сиҳат-саломатлик, ғайрат-шижоат, юртимиз равнақи йўлидаги бунёдкорлик ишларингизда омад ёр бўлишини тилайман.

(Давоми. Боши 1-бетда).

Учрашувларда икки мамлакат томонидан Европа ва Марказий Осиё минтақаларида халқаро террорчилик ва диний экстремизм хуружларига қарши кураш борасида амалга оширилаётган саъй-ҳаракатлар ўзаро қўллаб-қувватланди.

Ўзбекистонда, дунё тажрибаси ҳисобга олинган ҳолда, миллий парламентнинг икки палатали тизимга ўтиши парламентаризм институтини ривожлантиришнинг муҳим босқичи бўлди.

Мулоқотлар чоғида Испания Қироли Ўзбекистон мустақилликка эришгандан буён ўтган 12 йил мобайнида Ислом Каримовнинг ички сиёсий барқарорлик, миллий якдиллик ва тарихий давомийликнинг асосий омилига айланган демократлаштириш жараёнига қўшган улкан шахсий ҳиссасини алоҳида қайд этди. Шунингдек, Қирол Ўзбекистон раҳбарининг юксак сиёсий ва маънавий нуфузи озодлик ҳамда бағрикенглик тамойиллари асосида тубдан янги жамият барпо этиш учун қулай шароит яратишни, ички сиёсий ҳаётда демократик меъёрлар ва қонунларга риоя қилишни кафолатлаш имконини берганини алоҳида таъкидлади.

Испанияда Ўзбекистоннинг истиқлол йилларида халқаро ҳамжамият томонидан кенг эътироф этилгани ва жаҳонда ўзининг муносиб ўрнини эгаллагани юксак қадрланади. Бу эътироф мамлакатда истиқлолнинг дастлабки кунлариданоқ юритилаётган пухта ўйланган, қатъий ва мустақил ташқи сиёсат, жумладан, Марказий Осиёда хавфсизлик ва барқарорликни мустаҳкамлаш борасида илгари сурилган машҳур ташаббусларнинг муҳим натижаси сифатида қабул қилинади. Испанияда ушбу эътироф Ўзбекистонда изчиллик билан амалга оширилаётган демократия ва бозор иқтисодиётига ўтиш йўлидаги ислоҳотларни қўллаб-қувватлаш сифатида ҳам тан олинади.

Ўзбекистон томонидан истиқлол йилларида босиб ўтилган шарафли йўлга назар солинса, 1991 йили бу мамлакат якка ҳокимликдан, ҳар томонлама мафкура қобиғига ўралган, миллий анъаналарни тан олмайдиган тизимдан воз кечиб, ягона тўғри йўлни, очиқ демократик ва ҳуқуқий давлат қуриш, ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиётини шакллантириш йўлини тўғри танлаганига ишонч ҳосил қилиш мумкин. Ҳаёт бу йўл ўзбек халқининг манфаатларига тўла мос келишини ва мамлакат учун, келгуси авлодлар учун катта имкониятлар ва порлоқ истиқболни очиб берганини кўрсатмоқда. Испания раҳбарияти билан ўтган барча учрашув ва суҳбатларда бу ҳақиқат алоҳида таъкидланди.

Икки давлат раҳбарлари мулоқотлар чоғида савдо-иқтисодий ва маданий алоқаларни ривожлантириш, фан, таълим, сайёҳлик соҳаларида ҳамкорлик, шаҳарлар ва минтақалар ўртасида тўғридан-тўғри муносабатларни йўлга қўйиш ҳамда ҳар томонлама рағбатлантиришга оид масалаларга алоҳида эътибор қаратди.

Икки томон ҳам Ўзбекистон иқтисодиётига Испания сармоясини янада кўпроқ жалб қилиш зарурлигини қайд этди. Испания сармояси ёрдамида Ўзбекистонда қатор лойиҳалар амалга оширилди. Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ишлаб чиқариш ва сотиш, кичик ва ўрта корхоналарни ривожлантириш, транспорт, тиббиёт, фармацевтика ва сайёҳлик соҳаларида Испания тажрибаси ва технологиясидан кенг фойдаланилмоқда.

Миллий валюта конвертациясининг таъминланиши мамлакатда сармоя муҳитини соғломлаштириш борасида муҳим қадам бўлди. Бу хориж сармоясининг кўпайишига хизмат қилади.

Шундай қилиб, Испания аҳли Ўзбекистон ҳақида яна кўплаб янги маълумотлардан бохабар бўлди.

Жорий йилнинг мартида Ўзбекистон ишбилармон доиралари вакилларининг Испанияга ташриф буюриши бунинг далилидир. Сафар асносида Тошкент-Мадрид ва Тошкент-Барселона савдо палаталарини ташкил этиш режалаштирилмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН — ИСПАНИЯ:

ТАРИХИЙ АЛОҚАЛАРНИНГ ТИКЛАНИШИ

Булар қаторида мамлакатларимизни ўзаро яқинлаштирувчи яна бир омилга эътиборингизни қаратмоқчиман. Ўзбекистон Осиё ва Европа, Шимол ва Жануб ўртасидаги кўприк бўлса, Испания Европа билан Лотин Америкасини, "кўҳна қитъа" билан араб дунёсини боғловчи ўзига хос робитадир. Икки мамлакат халқлари ҳам қадимий анъана ва замонавий ҳаёт кўникмаларини ўзида ажойиб тарзда уйғунлаштирган, кексаларнинг ҳурматини жойига қўяди ва кам сонли миллатлар вакилларига яхши муносабатда бўлади. Шу билан бирга, миллий мусиқий санъатларимиз дурдонаси саналмиш оламга машҳур "фламенко" ва "мақом" наволарини ижро этиш услуби ҳам халқларимизнинг маънавий яқинлигидан далолатдир.

Икки томон ҳам жорий йилда испаниялик тадбиркорларнинг Ўзбекистонга режалаштирилаётган ташрифи, шунингдек, қатор маданий-маърифий тадбирлар, жумладан, "Кастилиянинг Самарқанддаги элчихонаси, мадридлик Клавихо Амир Темур саройида" мавзуидаги экспозициянинг муваффақиятли ўтишига катта умид билан қарамоқда. Ушбу экспозицияни Тошкент, Самарқанд, Мадрид ва Барселонада намойиш этиш режалаштирилмоқда.

Испания шаҳарлари ва мухтор вилоятлари билан бевосита алоқа ўрнатиш икки томонлама ҳамкорликнинг муҳим йўналишларидандир. Тошкент ва Барселона шаҳарларининг маъмуриятлари ўзаро биродарлик алоқаларини ўрнатиш борасида келишиб олди. Сал аввал Кардова ва Бухоро шаҳарлари ўртасида биродарлик алоқаси ўрнатилган эди.

"Клавихо-Амир Темур" Испания-Ўзбекистон дўстлик уюшмаси икки мамлакат ўртасидаги ўзаро муносабатларни мустаҳкамлаш ишига муносиб ҳисса қўшишга интилмоқда. Зеро, тарихдан маълумки, ўртадаги масофанинг узоқлиги ва миллий маданиятлар ўртасидаги фарққа қарамай, мамлакатларимиз дўстлик алоқаларини янада мустаҳкамлаши мумкин ва ҳеч бир омил бунга монеълик қила олмайди.

Ўзбекистон ва Испания ўртасидаги алоқаларнинг тикланиши икки мамлакат ҳаётида катта воқеа бўлди. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Испания Қироллигига давлат ташрифи натижалари икки мамлакат ўртасида ҳамкорликни янада ривожлантириш ва халқларимиз дўстлигини мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Сантьяго РУИЗ-МОРАЛЕС,
Ўзбекистон Республикасининг Мадриддаги Фахрий бош консули (ЎзА).

ЭКИШ МАВСУМИГА ПУХТА ҲОЗИРЛИК

Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигида Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 26 январда қабул қилинган "2004 йилда чигитни навлар бўйича жойлаштириш ва чигитни плёнка остига экиш тўғрисида"ги қарори ижросини таъминлаш масалаларига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Унда тегишли вазирлик ва идоралар раҳбарлари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раисининг, вилоятлар ҳокимларининг биринчи ўринбосарлари ва мутахассислар иштирок этди.

Йиғилишни Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси И.Жўрабеков бошқарди.

Жорий йилда мамлакатимизда 1 миллион 360 минг гектардан кўпроқ майдонга чигит экилади. Шунинг 320 минг гектарига чигитни плёнка остига экиш режалаштирилган. Пахтанинг тезпишар ва юқори ҳосили, тола кўрсаткичлари жаҳон бозори талабларига жавоб бера оладиган навлари экиладиган майдонлар янада кенгаяди.

Ўтган йил баҳорнинг серёғин келгани боис экиш муддати бирмунча чўзилиб, мамлакатимиз бўйича 500 минг гектардан кўпроқ майдондаги чигит қайтадан экилди. Белгиланган майдонларга чигитни кам экиш ҳолларига ҳам йўл қўйилди. Жумладан, Жиззах вилоятида тўққиз минг гектардан кўпроқ майдонга пахта ўрнига бошқа бозорбоп экинлар экиб юборилди.

Йиғилишда ўтган йили йўл қўйилган бундай хато ва камчиликларни такрорламаслик, ҳукуматнинг номи зикр этилган қарорида қўйилган вазифаларни ўз вақтида қатъий бажариш юзасидан мутасадди раҳбарларга аниқ топшириқлар берилди.

О.НОРБЕКОВ,
ЎзА мухбири.

Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлисининг
ҚАРОРИ

«Муҳофаза чоралари, антидемпинг ва компенсация божлари тўғрисида» ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини амалга киритиш ҳақида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1.«Муҳофаза чоралари, антидемпинг ва компенсация божлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни матбуотда эълон қилинган кундан эътиборан амалга киритилсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати (Ш.Мирзиёев) ўз қарорларини «Муҳофаза чоралари, антидемпинг ва компенсация божлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқлаштирсин, вазирликлар, давлат қўмиталари ҳамда идоралар мазкур Қонунга зид бўлган ўз норматив ҳужжатларини қайта кўриб чиқишлари ва бекор қилишларини таъминласин.

Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлисининг Раиси
Э.ХАЛИЛОВ

Тошкент шаҳри,
2003 йил 11 декабрь.

24

Буклаш чизиғи

Ўзбекистон Республикасининг
ҚОНУНИ

Муҳофаза чоралари, антидемпинг ва компенсация божлари тўғрисида

«Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталари
2004 йил

Қирқиш чизиғи

Товар демпинг нархларида импорт қилинаётганлиги ва бундай импорт оқибатида иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарнинг ёки жиддий зарар етказилиши хавфининг бор-йўқлиги тўғрисида ваколатли орган томонидан дастлабки хулоса чиқарилгунга қадар демпинг нархларидаги товарни импорт қилишда нархлар бўйича мажбуриятлар экспорт қилувчи томонидан қабул қилинмайди.

Демпинг нархларидаги товарни импорт қилишда нархлар бўйича мажбуриятлар экспорт қилувчи томонидан қабул қилинган тақдирда, текширув унинг илтимосномасига ёки ваколатли органнинг қарорига биноан давом эттирилиши мумкин. Агар текширув натижаларига кўра товар демпинг нархларида импорт қилинмаётганлиги ёки бундай импорт оқибатида иқтисодиёт тармоғига жиддий зарар етмаётганлиги ёки жиддий зарар етказилиши хавфи йўқлиги тўғрисида хулоса чиқарилган бўлса, демпинг нархларидаги товарни импорт қилишда нархлар бўйича мажбуриятлар ўз кучини йўқотади, чиқарилган хулоса кўп жиҳатдан нархлар бўйича мажбуриятлар мавжудлигининг натижаси бўлган ҳоллар бундан мустасно. Бундай ҳолларда мазкур мажбуриятлар иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарни ёки жиддий зарар етказилиши хавфини бартараф этиш учун зарур бўлган муддат мобайнида ўз кучини сақлаб туради.

Демпинг нархларидаги товарни импорт қилишда нархлар бўйича мажбуриятлар экспорт қилувчи томонидан бузилган ёки қайтариб олинган тақдирда, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси антидемпинг божини ёки муваққат антидемпинг божини қўлланиш тўғрисида қарор қабул қилиши мумкин.

IV. КОМПЕНСАЦИЯ БОЖЛАРИ

16-модда. Компенсация божларининг қўлланилиши

Субсидия билан таъминланган товар импорти учун импорт божидан ташқари ундириладиган бож компенсация божидир.

Агар субсидия билан таъминланган товар импорти оқибатида иқтисодиёт тармоғига жиддий зарар етказаётганлиги ёки жиддий зарар етказилиши хавфини туғдираётганлиги ваколатли органнинг текшируви натижалари асосида аниқланган бўлса, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан компенсация божи қўлланилади.

Ишлаб чиқариш, экспорт қилиш ёки ташиш пайтида чет давлатнинг субсидиясидан фойдаланилган товарнинг Ўзбекистон Республикасининг божхона ҳудудига импорти субсидия билан таъминланган товар импортидир.

Компенсация божи субсидия билан таъминланган товар импорти оқибатида иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарни ёки жиддий зарар етказилиши хавфини бартараф этиш учун зарур миқдорда ва муддатда қўлланилади.

Компенсация божининг ставкаси субсидия билан таъминланган товарни Ўзбекистон Республикасининг божхона ҳудудига импорт қилишда шу товарнинг бирлиги ҳисобига чет давлат субсидиясининг текширувда аниқланган миқдоридан ошмаслиги лозим.

Битта товарга нисбатан бир вақтнинг ўзида компенсация ва антидемпинг божи қўлланилишига йўл қўйилмайди.

17-модда. Чет давлат субсидияси

Чет давлат ҳукуматининг ёки бошқа органининг ёхуд чет давлатлар иттифоқининг (бундан буён матнда чет давлат деб юритилади) субсидия олувчига қўшимча афзалликлар берадиган ва бевосита чет давлат томонидан ёхуд унинг топшириғига биноан амалга ошириладиган молиявий кўмаги чет давлат субсидияси (бундан буён матнда субсидия деб юритилади) ҳисобланади.

Субсидия олувчига қўшимча афзалликлар берадиган молиявий кўмакнинг қуйидаги турлари субсидиялар деб тан олинади:

чет давлат томонидан молиявий маблағларни (шу жумладан грантлар, заёмлар, акцияларни сотиб олиш тариқасидаги молиявий маблағларни) тўғридан-тўғри ўтказиш ёки шундай маблағларни (шу жумладан заёмлар бўйича кафолатлар тариқасидаги маблағларни) ўтказиш бўйича мажбуриятлар;

чет давлатнинг давлат даромадига тушиши лозим

12

13

Қирқиш чизиғи

Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари текширув ўтказилишига кўмаклашишлари ва ваколатли органнинг сўровига биноан товарлар намуналарини ҳамда зарур ахборотни, шу жумладан махфий ахборотни тақдим этишлари лозим.

25-модда. Текширув муддатлари

Муҳофаза чоралари қўлланилишидан олдинги текширувни ўтказиш муддати текширув бошланган санадан эътиборан тўққиз ойдан ошмаслиги лозим.

Антидемпинг ва компенсация божлари қўлланилишидан олдинги текширувни ўтказиш муддати текширув бошланган санадан эътиборан ўн икки ойдан ошмаслиги лозим. Алоҳида ҳолларда, мазкур муҳлат ваколатли органнинг қарорига биноан олти ойгача бўлган муддатга узайтирилиши мумкин.

Агар чет давлат ёки экспорт қилувчи иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарни ёки жиддий зарар етказилиши хавфини бартараф этиш мажбуриятини ўз зиммасига олса, текширув ваколатли орган томонидан тўхтатиб турилиши ёки тугатилиши мумкин.

26-модда. Текширув ўтказишнинг хусусиятлари

Агар иқтисодиёт тармоғига жиддий зарар етказилмаганлиги ёки жиддий зарар етказилиши хавфи йўқлиги аниқланган бўлса, ваколатли орган текширув ўтказишни рад этади.

Агар демпинг маржаси экспорт нархининг икки фоизидан камини ташкил этса ёки демпинг нархларидаги товар импорти ҳажмининг ёки бундай импортдан иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарнинг ёхуд жиддий зарар етказилиши хавфининг унча катта эмаслиги қонун ҳужжатларига мувофиқ аниқланган бўлса, антидемпинг божлари қўлланилишидан олдинги текширув дарҳол тугатилиши керак.

Агар субсидия миқдори товар қийматининг бир фоизидан ошмаслиги аниқланган бўлса, компенсация божлари қўлланилишидан олдинги текширув дарҳол тугатилиши лозим.

22

Буклаш чизиғи

ҳудудига товар импорти кўпайганлиги, демпинг нархларидаги товар импорти ёки субсидия билан таъминланган товар импорти оқибатида иқтисодиёт тармоғининг ишлаб чиқариш, савдо ва молиявий кўрсаткичлари сезиларли даражада пасайганлиги ёхуд иқтисодиёт тармоғи ривожланишида суръат сезиларли даражада сусайганлиги;

иқтисодиёт тармоғига жиддий зарар етказилиши хавфи – иқтисодиёт тармоғига жиддий зарар етказилиши муқаррар эканлигининг далиллар билан тасдиқланганлиги;

одатдаги савдо жараёни – товарнинг уни ишлаб чиқарувчи мамлакат ёки экспорт қилувчи мамлакатнинг ички бозорида ўртача олинган таннархи ва ўртача фойда нормасидан ёки ўхшаш шароитдаги учинчи мамлакатдан Ўзбекистон Республикасига импорт қилинадиган ўхшаш товарларга таққослама нархлардан таркиб топадиган нархдаги олди-сотдиси;

олдинги давр – текширув ўтказиш тўғрисидаги ариза топширилган кунга қадар кечган ҳамда зарурий статистика маълумотлари бўлган сўнгги уч йил;

ўхшаш товар – қандай вазифа бажара олиши ва нимага мўлжалланганлиги, қўлланилиши, сифат ва техник хусусиятларига, шунингдек бошқа асосий хоссаларига кўра импорт қилинаётган товар билан батамом бир хил бўлган ёки бундай товар билан таққослаб бўладиган товар.

4-модда. Муҳофаза чораларини, антидемпинг ва компенсация божларини қўлланиш мақсадидаги текширув

Муҳофаза чораларини, антидемпинг ва компенсация божларини қўлланиш мақсадидаги текширув Ўзбекистон Республикасининг божхона ҳудудига товар импорти кўпайганлигини, демпинг нархларидаги товар импорти ёки субсидия билан таъминланган товар импорти мавжудлигини ҳамда бунинг оқибатида иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарнинг ёки жиддий зарар етказилиши хавфининг борлигини аниқлаш учун ўтказилади. Текширув Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси белгилайдиган ваколатли орган томонидан ўтказилади.

3

Қирқиш чизиғи

ган тартибда қайтариб берилиши керак.

Агар антидемпинг божи муваққат антидемпинг божидан кам миқдорда қўлланилган бўлса, орадаги фарқ тўловчига қонун ҳужжатларида божларни қайтариш учун белгиланган тартибда қайтариб берилиши керак.

Агар антидемпинг божи муваққат антидемпинг божидан кўп миқдорда қўлланилган бўлса, орадаги фарқ тўловчидан ундирилмайди.

Текширув бошланган санадан аввалроқ эркин муомалага чиқарилган товарга нисбатан антидемпинг божи қўлланилиши мумкин эмас.

Антидемпинг божи қонун ҳужжатларида белгиланган солиқлар, йиғимлар, божлар ва бошқа мажбурий тўловлар ундирилишидан қатъи назар қўлланилади.

14-модда. Антидемпинг божининг амал қилиш муддати

Антидемпинг божининг амал қилиш муддати уни қўлланиш бошланган ёки демпинг нархларидаги товар импорти нуқтаи назаридан ҳам, иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарнинг ёки жиддий зарар етказилиши хавфининг бор-йўқлиги нуқтаи назаридан ҳам охирги марта қайта кўриб чиқиш бошланган пайтдан эътиборан беш йилдан ошмаслиги лозим, антидемпинг божининг амал қилиш муддати тугагунга қадар бошланган қайта кўриб чиқиш жараёнида антидемпинг божининг амал қилишини тугатиш демпинг нархларидаги товар импортининг ва иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарнинг ёки жиддий зарар етказилиши хавфининг давом этишига ёки тикланишига олиб келиши ваколатли орган томонидан аниқланган ҳоллар бундан мустасно. Бундай ҳолларда антидемпинг божи қайта кўриб чиқиш учун асос бўлган такрорий текширув натижалари олингунга қадар қўлланилаверади.

Антидемпинг божини қайта кўриб чиқиш мақсадидаги такрорий текширув ваколатли органнинг ташаббусига ёки манфаатдор шахсларнинг сўровига кўра улар антидемпинг божини қайта кўриб чиқиш зарурлигини тасдиқловчи ахборотни тақдим этганларидан кейин амалга оширилади. Антидемпинг божини қайта кўриб чиқиш мақсадидаги такрорий текширув ваколатли органнинг ташаббусига ёки манфаатдор шахсларнинг сўровига кўра улар антидемпинг божини қайта кўриб чиқиш зарурлигини тасдиқловчи ахборотни тақдим этганларидан кейин амалга оширилади. Антидемпинг божини қайта кўриб чиқиш мақсадидаги такрорий текширув ваколатли органнинг ташаббусига ёки манфаатдор шахсларнинг сўровига кўра улар антидемпинг божини қайта кўриб чиқиш зарурлигини тасдиқловчи ахборотни тақдим этганларидан кейин амалга оширилади. Антидемпинг божини қайта кўриб чиқиш мақсадидаги такрорий текширув ваколатли органнинг ташаббусига ёки манфаатдор шахсларнинг сўровига кўра улар антидемпинг божини қайта кўриб чиқиш зарурлигини тасдиқловчи ахборотни тақдим этганларидан кейин амалга оширилади. Антидемпинг бо-

10

Буклаш чизиғи

18-модда. Субсидия билан таъминланган товар импорти оқибатида иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарни ёки жиддий зарар етказилиши хавфини аниқлаш

Субсидия билан таъминланган товар импорти оқибатида иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарни ёки жиддий зарар етказилиши хавфини аниқлаш далилларга асосланади ва субсидия билан таъминланган товар импорт қилинаётгандаги унинг етказиб бериш ҳажмини, бу товарнинг сифатини, Ўзбекистон Республикасининг ички бозоридаги ўхшаш товарлар нархига таъсирини ҳамда бундай етказиб беришнинг иқтисодиёт тармоғи учун оқибатларини ўрганишни ўз ичига олади.

Ваколатли орган субсидия билан таъминланган товар импорт қилинаётган пайтда унинг етказиб бериш ҳажмини текшираётганда бунга тааллуқли, иқтисодиёт тармоғининг ҳолатига таъсир кўрсатувчи барча омиллар ва кўрсаткичларни ўрганиб чиқади.

19-модда. Компенсация божлари қўлланилишининг хусусиятлари

Алоҳида ҳолларда, лекин текширув бошланганидан кейин камида олтмиш кун ўтгач, агар текширув тугаллангунга қадар олинган маълумот субсидия билан таъминланган товар импорт қилинаётганлигидан ва бундай товар импортидан иқтисодиёт тармоғига жиддий зарар етказилаётганлигидан ёки жиддий зарар етказилиши хавфи борлигидан далолат берса, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ваколатли органнинг дастлабки хулосаси асосида муваққат компенсация божини қўлланиш тўғрисида қарор қабул қилиши мумкин.

Агар субсидия билан таъминланган товар импорти оқибатида иқтисодиёт тармоғига жиддий зарар етказилмаётганлиги ёки жиддий зарар етказилиши хавфи йўқлиги текширув натижаларига кўра ваколатли орган томонидан аниқланган бўлса, тўланган муваққат компенсация божи суммалари тўловчига қонун ҳужжатларида божларни қайтариш учун белгиланган тартибда қайтариб берилиши керак.

Агар компенсация божи муваққат компенсация божидан кам миқдорда қўлланилган бўлса, орадаги фарқ тўловчига қонун ҳужжатларида божларни қай-

15

Қирқиш чизиғи

бор-йўқлигини кўрсатган ҳолда (ушбу Қонуннинг IV бобида назарда тутилган ҳоллар учун).

Ариза текширув бошлангунга қадар ёки текширув ўтказилаётган пайтда ариза берувчи томонидан қайтариб олиниши мумкин. Агар ариза текширув бошлангунга қадар қайтариб олинган бўлса, у берилмаган деб ҳисобланади. Агар ариза текширув ўтказилаётган пайтда қайтариб олинган бўлса, ваколатли орган текширувни давом эттириш ёки уни тугатиш ҳуқуқига эга.

Товар импорти кўпайганлиги, демпинг нархларидаги товар импорти ёки субсидия билан таъминланган товар импорти мавжудлиги ва бундай импорт оқибатида иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарнинг ёки жиддий зарар етказилиши хавфининг борлиги далиллари бўлган тақдирда, текширув ваколатли органнинг ўз ташаббуси билан ўтказилиши мумкин.

23-модда. Текширувни бошлаш учун мажбурий шартлар

Ариза берилганидан кейин ўттиз кун ичида ваколатли орган аризада кўрсатилган маълумотларнинг ишончлилиги ва етарлилигини кўриб чиқиши ҳамда текширув ўтказиш тўғрисида ёки текширув ўтказишни рад этиш тўғрисида қарор қабул қилиб, бу ҳақда ариза берувчига ёзма равишда хабар қилиши керак. Текширув ўтказишни рад этиш тўғрисида қарор қабул қилинганда рад этиш сабабларидан ариза берувчини ваколатли орган хабардор этади.

Текширув ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилингунга қадар ваколатли орган аризанинг мазмунини, унинг олинганлиги ва кўриб чиқилганлиги ҳақидаги маълумотларни ошкор қилиш ҳуқуқига эга эмас.

Ваколатли орган, агар у маълумотларни етарли эмас деб топса, ариза олинган кундан эътиборан ўн кунлик муддатда бу ҳақда ариза берувчига ёзма равишда хабар қилади ва унга ўз аризасига ўзгартиришлар ёки қўшимчалар киритиш имкониятини беради.

Агар ариза берувчи ўз аризасига ўзгартиришлар ёки қўшимчалар киритса, аризани кўриб чиқиш муддати ана шу ўзгартиришлар ёки қўшимчалар олинган кундан эътиборан бошланади.

20

Буклаш чизиғи

зарарни ёки жиддий зарар етказилиши хавфини бартараф этиш учун товар импортининг бошқа даражасини белгилаш зарурлигига асос бўлган ҳоллар бундан мустасно.

7-модда. Товар импорти кўпайганлиги муносабати билан иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарни ёки жиддий зарар етказилиши хавфини аниқлаш

Товар импорти кўпайганлиги муносабати билан иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарни ёки жиддий зарар етказилиши хавфини аниқлаш далилларга асосланади ҳамда импорт товар етказиб берилиши ҳажмининг ўсиш суръатини, унинг кўпайиши белгилари мавжудлигини, шунингдек иқтисодиёт тармоғи ишлаб чиқариш, савдо ва молиявий кўрсаткичларининг сезиларли даражада пасайишига ёки иқтисодиёт тармоғи ривожланишида суръат сезиларли даражада сусайишига олиб келган ёки олиб келиши мумкин бўлган объектив тусдаги бошқа омилларни ўрганишни ўз ичига олади.

8-модда. Муҳофаза чоралари қўлланилишининг хусусиятлари

Алоҳида ҳолларда, агар текширув тугаллангунга қадар муҳофаза чораларини қўлланишда сусткашлик қилиш иқтисодиёт тармоғига кейинчалик бартараф этиш қийин бўлган даражада жиддий зарар етказиши мумкин эканлиги ваколатли орган томонидан аниқланган бўлса, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ваколатли органнинг дастлабки хулосаси асосида, ваколатли орган томонидан узил-кесил хулоса олиш мақсадида текширув давом эттирилиши шарти билан, муваққат муҳофаза чорасини қўлланиш тўғрисида қарор қабул қилиши мумкин.

Муваққат муҳофаза чораси муваққат махсус бож кўринишида қўлланилади.

Агар товар импорти кўпайганлиги оқибатида иқтисодиёт тармоғига жиддий зарар етказилмаганлиги ёки жиддий зарар етказилиши хавфи йўқлиги текширув натижаларига кўра ваколатли орган томонидан аниқланган бўлса, тўланган муваққат махсус бож суммалари тўловчига қонун ҳужжатларида божларни қайтариш учун белгиланган тартибда қайтариб

5

Қирқиш чизиғи

қийматини муайян битимлар бўйича экспорт нархлари билан солиштириш орқали аниқланади.

Агар товарлар Ўзбекистон Республикасига товар келиб чиққан мамлакатдан бевосита импорт қилинмай, балки учинчи мамлакатдан экспорт қилинаётган бўлса, товар экспорт қилинаётган мамлакатдан Ўзбекистон Республикасига сотилаётган товарлар нархи товар экспорти мамлакатидаги солиштирма нарх билан таққосланади. Агар товарлар товар экспорт қилинаётган мамлакат орқали фақат олиб ўтилаётган бўлса ёки бундай товарлар товар экспорт қилинаётган мамлакатда ишлаб чиқарилмаса ёхуд товар экспорт қилинаётган мамлакатда уларга солиштирма нарх бўлмаса, таққослаш товар келиб чиққан мамлакатдаги нархга қиёсан ўтказилиши мумкин.

Товарнинг экспорт нархи бўлмаган ёки бундай нарх текширув ўтказаётган ваколатли органда шубҳа уйғотган ҳолларда, етказиб берилаётган товарларнинг экспорт нархи етказиб берувчидан ёки сотувчидан мустақил харидорга биринчи марта қайта сотилаётган нарх асосида ёки ваколатли орган белгилайдиган бошқа асосда ҳисоблаб чиқилиши мумкин.

Агар ваколатли орган томонидан текширув натижасида демпинг маржаси экспорт нархининг икки фоизидан ортиқроғини ташкил этиши ёки демпинг нархларидаги товар импортида уни етказиб бериш ҳажми анча миқдорда эканлиги аниқланган бўлса, демпинг нархларидаги товар импортига нисбатан антидемпинг божи қўлланилади.

Агар демпинг нархларидаги товар импортида етказиб бериш ҳажми барча ўхшаш товарларни Ўзбекистон Республикасига етказиб бериш умумий ҳажмининг уч фоизидан ортиқроғини ташкил этса ёки демпинг нархларидаги товар импортида шундай товарни Ўзбекистон Республикасига етказиб беришда ҳар бирининг улуши етказиб бериш умумий ҳажмининг камида уч фоизини ташкил этадиган мамлакатлардан демпинг нархларида импорт қилишда етказиб бериш ҳажми ўхшаш товарни Ўзбекистон Республикасига етказиб беришнинг умумий ҳажмида жами етти фоиздан ортиқроқни ташкил этса, етка-

8

Буклаш чизиғи

Компенсация божини қўлланишни давом эттириш ёки бундай божнинг ставкасини қайта кўриб чиқиш зарурлиги Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан такрорий текширув натижаларига биноан ваколатли органнинг хулосаси асосида белгиланади.

Муваққат компенсация божи тўрт ойгача бўлган муддатга белгиланади.

21-модда. Субсидия билан таъминланган товарни импорт қилишда нархлар бўйича мажбуриятлар

Текширув қуйидаги ҳолларда компенсация божлари ёки муваққат компенсация божлари қўлланилмасдан тўхтатиб турилиши ёхуд тугатилиши мумкин:

агар нархлар бўйича ихтиёрий мажбуриятлар субсидияни бекор қилиш ёки қисқартириш ёхуд субсидия билан таъминланган товар импорти оқибатларини бартараф этиш мақсадида айнан ўхшаш бошқа чораларни кўриш юзасидан текширув объекти бўлган товар экспорт қилинаётган чет давлатдан олинган бўлса;

агар нархлар бўйича ихтиёрий мажбуриятлар бундай мажбуриятларнинг қабул қилинишини ваколатли орган иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарни ёки жиддий зарар етказилиши хавфини бартараф этади деб белгилайдиган тарзда товар нархларини қайта кўриб чиқиш тўғрисида текширув объекти бўлган товарни экспорт қилувчидан олинган бўлса. Нархлар бўйича шундай мажбуриятларга мувофиқ товар нархлари даражаси субсидиянинг иқтисодиёт тармоғига таъсирини компенсация қилиш учун зарур бўлганидан ортиқ бўлиши мумкин эмас. Товар нархларининг оширилиши, агар бундай ошириш иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарни ёки жиддий зарар етказилиши хавфини бартараф этиш учун кифоя қилса, субсидия миқдоридан кам бўлиши мумкин.

Субсидия билан таъминланган товар импорт қилинаётганлиги ва бундай импорт оқибатида иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарнинг ёки жиддий зарар етказилиши хавфининг бор-йўқлиги тўғрисида ваколатли орган томонидан дастлабки ху-

17

Қирқиш чизиғи

Азиз муштарий! Сизга хуш кайфият тилаган ҳолда газетамиз учун обуна давом этаётганлигини маълум қиламиз.

Ўзбекистон Республикасининг

ҚОНУНИ

Муҳофаза чоралари, антидемпинг ва компенсация божлари тўғрисида

I. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. Ушбу Қонуннинг мақсади

Ушбу Қонуннинг мақсади товар импортида иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарни ёки жиддий зарар етказилиши хавфини бартараф этиш учун муҳофаза чоралари, антидемпинг ва компенсация божлари қўлланилиши соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат.

2-модда. Муҳофаза чоралари, антидемпинг ва компенсация божлари тўғрисидаги қонун ҳужжатлари

Муҳофаза чоралари, антидемпинг ва компенсация божлари тўғрисидаги қонун ҳужжатлари ушбу Қонун ва бошқа қонун ҳужжатларидан иборатдир.

Агар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномасида Ўзбекистон Республикасининг муҳофаза чоралари, антидемпинг ва компенсация божлари тўғрисидаги қонун ҳужжатларида назарда тутилганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

3-модда. Асосий тушунчалар

Ушбу Қонунда қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади:

иқтисодиёт тармоғи –Ўзбекистон Республикасининг ўхшаш товар ишлаб чиқарувчиларининг барчаси ёки Ўзбекистонда шундай товар ишлаб чиқариш умумий ҳажмида улуши асосий қисмни ташкил этадиган ишлаб чиқарувчиларнинг жами;

иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарар – Ўзбекистон Республикасининг божхона

VI. ЯКУНЛОВЧИ ҚОИДАЛАР

27-модда. Ахборотнинг махфийлиги

Текширув жараёнида ваколатли органга тақдим этиладиган махфий ахборот уни тақдим этган манфаатдор шахснинг ёзма рухсатномасисиз ошкор қилинмаслиги керак.

28-модда. Муҳофаза чораларини, антидемпинг ва компенсация божларини бекор қилиш

Агар муҳофаза чораларини, антидемпинг ва компенсация божларини қўлланиш оқибатида иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарнинг ёки жиддий зарар етказилиши хавфининг бартараф этилганлиги аниқланган бўлса, ваколатли орган уларни бекор қилиш тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига таклиф киритади.

29-модда. Низоларни ҳал этиш

Муҳофаза чораларини, антидемпинг ва компенсация божларини қўлланиш соҳасидаги низолар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳал этилади.

30-модда. Муҳофаза чоралари, антидемпинг ва компенсация божлари тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Муҳофаза чоралари, антидемпинг ва компенсация божлари тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганликда айбдор шахслар белгиланган тартибда жавобгар бўладилар.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2003 йил 11 декабрь.

Буклаш чизиғи — Қирқиш чизиғи — Буклаш чизиғи

бўлган тўловларни ундиришдан воз кечиши ёки ундирмаслиги (шу жумладан солиқ кредитлари бериш йўли билан), экспорт қилинаётган товарни ички истеъмол учун мўлжалланган ўхшаш товардан ундириладиган солиқлар ва божлардан озод қилиш ёки бундай солиқлар ва божларни ҳақиқатда ҳисоблаб чиқарилган суммалардан ошмайдиган миқдорда камайтириш ҳоллари бундан мустасно;

чет давлат томонидан товарларни тақдим этиш ва хизматлар кўрсатиш (умумий инфратузилмани сақлаб туриш ва ривожлантириш учун мўлжалланган товарлар ва хизматлар бундан мустасно) ёки товарларни харид қилиб олиш;

чет давлат томонидан молиялаштириш фондларига тўловлар тўлаш ёки ўз ваколатларини ушбу қисмнинг иккинчи, учинчи ва тўртинчи хатбошиларида кўрсатилган, одатда чет давлат томонидан чет давлатнинг одатдаги амалиётидан ҳақиқатда фарқ қилмайдиган шартларда амалга ошириладиган молиявий ёрдам турларини амалга ошириш учун хусусий ташкилотга бериш.

Молиявий кўмакнинг субсидия олувчига қўшимча афзалликлар берадиган бошқа турлари ҳам субсидиялар деб тан олиниши мумкин.

Субсидияларнинг ваколатли орган томонидан текширув жараёнида аниқланган суммаси, агар у субсидия билан таъминланган товар қийматининг бир фоиздан ортиқроғини ташкил этса, компенсация божларини қўлланиш йўли билан қопланиши керак.

Субсидиялар, агар улар ўзига хос бўлса, компенсация божининг предметидир. Фойдаланилиши чекланган ва муайян корхонага ёки иқтисодиёт тармоғига, корхоналар ёхуд иқтисодиёт тармоқлари гуруҳига, шунингдек белгиланган жуғрофий минтақада жойлашган муайян корхоналарга бериладиган ёхуд товар экспортини рағбатлантиришга ёки товар импортининг ўрнини босишга қаратилган субсидия ўзига хос субсидия ҳисобланади.

Компенсация божларининг предмети бўлган субсидияни ҳисоб-китоб қилиш тартиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

жини қайта кўриб чиқиш мақсадидаги такрорий текширув шу текширувни бошлаш тўғрисида қарор қабул қилинган кундан эътиборан ўн икки ой ичида тугалланиши керак.

Антидемпинг божини қўлланишни давом эттириш ёки бундай божнинг ставкасини қайта кўриб чиқиш зарурлиги Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан такрорий текширув натижаларига биноан ваколатли органнинг хулосаси асосида аниқланади.

Муваққат антидемпинг божи олти ойгача бўлган муддатга белгиланади. Мазкур муҳлат Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан тўққиз ойгача бўлган муддатга узайтирилиши мумкин.

15-модда. Демпинг нархларидаги товарни импорт қилишда нархлар бўйича мажбуриятлар

Текширув объекти бўлган товарни экспорт қилувчининг нархни қайта кўриб чиқиш ёки товарни Ўзбекистон Республикасининг божхона ҳудудига унинг нормал қийматидан паст нархда экспорт қилишни тугатиш тўғрисидаги ихтиёрий мажбуриятлари демпинг нархларидаги товарни импорт қилишда нархлар бўйича мажбуриятлардир.

Демпинг нархларидаги товарни импорт қилишда нархлар бўйича мажбуриятлар экспорт қилувчидан олинган тақдирда, агар ваколатли орган бундай мажбуриятларнинг қабул қилиниши иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарни ёки жиддий зарар етказилиши хавфини бартараф этишини аниқлаган бўлса, текширув антидемпинг божлари ёки муваққат антидемпинг божлари қўлланилмасдан тўхтатиб турилиши ёки тугатилиши мумкин.

Демпинг нархларидаги товарни импорт қилишда нархлар бўйича мажбуриятларга мувофиқ товар нархлари даражаси демпинг маржасини бартараф этиш учун зарур бўлганидан ортиқ бўлиши мумкин эмас. Товар нархларининг оширилиши, агар бундай ошириш иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарни ёки жиддий зарар етказилиши хавфини бартараф этиш учун кифоя қилса, демпинг маржасидан кам бўлиши мумкин.

Ваколатли орган Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига муҳофаза чораларини, антидемпинг ва компенсация божларини қўлланиш мақсадга мувофиқлиги тўғрисида хулоса тақдим этади.

5-модда. Муҳофаза чораларини, антидемпинг ва компенсация божларини қўлланиш муддатини ҳисоблаш

Муҳофаза чораларини, антидемпинг ва компенсация божларини қўлланиш муддатини ҳисоблаш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан уларни қўлланиш тўғрисида қарор қабул қилинган кундан эътиборан бошланади.

II. МУҲОФАЗА ЧОРАЛАРИ

6-модда. Муҳофаза чораларининг қўлланилиши

Товар импорти кўпайишини чеклаш бўйича товар импортининг миқдори ва (ёки) қийматига (импорт квотаси) нисбатан чеклов тариқасида, импорт божидан ташқари ундириладиган махсус бож тариқасида қўлланиладиган чоралар ёки товар импорти кўпайишини чеклашга қаратилган бошқа чоралар муҳофаза чораларидир.

Агар Ўзбекистон Республикасининг божхона ҳудудига товар импорти иқтисодиёт тармоғига жиддий зарар етказаётган ёки жиддий зарар етказилиши хавфини туғдираётган ҳажмда (мутлақ ифодасида ёки уни Ўзбекистон Республикасида ишлаб чиқаришга нисбатан) ва шароитда амалга оширилаётганлиги ваколатли органнинг текшируви натижалари асосида аниқланган бўлса, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан муҳофаза чоралари қўлланилади.

Муҳофаза чоралари товар импорти кўпайганлиги оқибатида иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарни ёки жиддий зарар етказилиши хавфини бартараф этиш учун зарур бўлган миқдорда ва муддатда қўлланилади.

Товар импортини миқдорий чеклаш тариқасидаги муҳофаза чорасининг қўлланилиши товар импорти ҳажмини олдинги даврдаги товар импортининг ўртача миқдор даражасидан камайтирмаслиги керак, иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий

Агар ариза берувчи ваколатли орган сўраётган қўшимча маълумотларни хабар олинган санадан эътиборан ўн беш кун ичида тақдим этмаса ва бундай маълумотларни тақдим этишни кечиктириш тўғрисида илтимос қилмаган бўлса, ваколатли орган аризани кўриб чиқишни рад этишга ҳақли бўлиб, бу ҳақда ариза берувчига ёзма равишда хабар қилади.

Ваколатли орган текширувни бошлаш учун ариза берувчининг ариза берилишига сабаб бўлган товарни умумий ишлаб чиқаришдаги улушини аниқлаш орқали аризани кўриб чиқишда холисликка риоя этилишини ва ариза юзасидан Ўзбекистон Республикасининг иқтисодиёт тегишли тармоғи ишлаб чиқарувчиларининг фикрлари мумкин қадар кўпроқ инобатга олинишини таъминлайди. Бунинг учун ваколатли орган Ўзбекистон Республикасининг ўхшаш товар бошқа ишлаб чиқарувчилари ва истеъмолчиларининг ушбу ариза юзасидан фикрларини сўраб олишга ҳақли.

24-модда. Текширувни бошлаш тўғрисидаги қарор ва текширув бошланганлигидан хабардор қилиш

Текширувни бошлаш тўғрисида қарор қабул қилинганлигидан кейин ваколатли орган ўттиз кун ичида:

барча манфаатдор шахсларни бўлажак текширувдан хабардор қилади;

текширувнинг бошланиши ҳақида расмий нашрда билдириш эълон қилади.

Текширувнинг бошланиши ҳақидаги билдиришда қуйидагилар кўрсатилган бўлиши керак:

экспорт қилувчи мамлакатнинг, мамлакатларнинг номи ва текширув объекти бўлган товарнинг номи;

текширув бошланадиган сана;

аризанинг қонунийлигини тасдиқловчи фактларнинг қисқача баёни;

манфаатдор шахслар ўз материалларини юборишлари лозим бўлган манзил ва уларни тақдим этиш муддатлари.

Текширув мазкур текширув объекти бўлган товарнинг божхона расмийлаштирувига ва уни Ўзбекистон Республикасининг божхона ҳудудига чиқарилишига монелик қилмаслиги керак.

Қирқиш чизиғи — Қирқиш чизиғи

тариш учун белгиланган тартибда қайтариб берилиши керак.

Агар компенсация божи муваққат компенсация божидан кўп миқдорда қўлланилган бўлса, орадаги фарқ тўловчидан ундирилмайди.

Текширув бошланган санадан аввалроқ эркин муомалага чиқарилган товарга нисбатан компенсация божи қўлланилиши мумкин эмас.

Компенсация божи қонун ҳужжатларида белгиланган солиқлар, йиғимлар, божлар ва бошқа мажбурий тўловлар ундирилишидан қатъи назар қўлланилади.

20-модда. Компенсация божининг амал қилиш муддати

Компенсация божининг амал қилиш муддати уни қўлланиш бошланган ёки субсидия билан таъминланган товар импорти нуқтаи назаридан ҳам, иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарнинг ёки жиддий зарар етказилиши хавфининг бор-йўқлиги нуқтаи назаридан ҳам охирги марта қайта кўриб чиқиш бошланган пайтдан эътиборан беш йилдан ошмаслиги лозим, компенсация божининг амал қилиш муддати тугагунга қадар бошланган қайта кўриб чиқиш жараёнида компенсация божининг амал қилишини тугатиш субсидия билан таъминланган товар импортининг ҳамда иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарнинг ёки жиддий зарар етказилиши хавфининг давом этишига ёки тикланишига олиб келиши ваколатли орган томонидан аниқланган ҳоллар бундан мустасно. Бундай ҳолларда компенсация божи қайта кўриб чиқиш учун асос бўлган такрорий текширув натижалари олингунга қадар қўлланилаверади.

Компенсация божини қайта кўриб чиқиш мақсадидаги такрорий текширув ваколатли органнинг ташаббусига ёки манфаатдор шахсларнинг сўровига кўра улар компенсация божини қайта кўриб чиқиш зарурлигини тасдиқловчи ахборотни тақдим этганларидан кейин амалга оширилади. Компенсация божини қайта кўриб чиқиш мақсадидаги такрорий текширув шу текширувни бошлаш тўғрисида қарор қабул қилинган кундан эътиборан ўн икки ой ичида тугалланиши керак.

зиб бериш ҳажми, товарни етказиб берувчи қайси мамлакат хусусида текшириш ўтказилаётган бўлса, шу мамлакатга нисбатан олганда анча миқдорда деб топилади.

12-модда. Демпинг нархларидаги товар импорти оқибатида иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарни ёки жиддий зарар етказилиши хавфини аниқлаш

Демпинг нархларидаги товар импорти оқибатида иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарни ёки жиддий зарар етказилиши хавфини аниқлаш далилларга асосланади ва товар демпинг нархларида импорт қилинаётгандаги унинг етказиб бериш ҳажмини, бу товарнинг сифатини, Ўзбекистон Республикасининг ички бозоридаги ўхшаш товарлар нархларига таъсирини ҳамда бундай етказиб беришнинг иқтисодиёт тармоғи учун оқибатларини ўрганишни ўз ичига олади.

Ваколатли орган товар демпинг нархларида импорт қилинаётган пайтда унинг етказиб бериш ҳажмини текшираётганда бунга тааллуқли, иқтисодиёт тармоғининг ҳолатига таъсир кўрсатувчи барча омиллар ва кўрсаткичларни ўрганиб чиқади.

13-модда. Антидемпинг божлари қўлланилишининг хусусиятлари

Алоҳида ҳолларда, лекин текширув бошланганидан кейин камида олтмиш кун ўтгач, агар текширув тугаллангунга қадар олинган маълумот товар демпинг нархларида импорт қилинаётганлигидан ва бундай товар импортидан иқтисодиёт тармоғига жиддий зарар етказилаётганлигидан ёки жиддий зарар етказилиши хавфи борлигидан далолат берса, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ваколатли органнинг дастлабки хулосаси асосида муваққат антидемпинг божини қўлланиш тўғрисида қарор қабул қилиши мумкин.

Агар демпинг нархларидаги товар импорти оқибатида иқтисодиёт тармоғига жиддий зарар етказилмаётганлиги ёки жиддий зарар етказилиши хавфи йўқлиги текширув натижаларига кўра ваколатли орган томонидан аниқланган бўлса, тўланган муваққат антидемпинг божи суммалари тўловчига қонун ҳужжатларида божларни қайтариш учун белгилан-

берилиши керак.

Агар махсус бож тариқасидаги муҳофаза чораси муваққат махсус бождан кам миқдорда қўлланилган бўлса, орадаги фарқ тўловчига қонун ҳужжатларида божларни қайтариш учун белгиланган тартибда қайтариб берилиши керак.

Агар махсус бож тариқасидаги муҳофаза чораси муваққат махсус бождан кўп миқдорда қўлланилган бўлса, орадаги фарқ тўловчидан ундирилмайди.

Қонун ҳужжатларида белгиланган ҳолларда ваколатли органнинг илтимосномасига биноан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси муҳофаза чораларининг миқдорини камайтириши мумкин.

9-модда. Муҳофаза чораларининг амал қилиш муддати

Муҳофаза чораларининг амал қилиш муддати тўрт йилдан ошмаслиги лозим.

Агар иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарни ёки жиддий зарар етказилиши хавфини бартараф этиш учун муҳофаза чораси зарурияти сақланиб қолаётганлиги қайта текширув натижасида ваколатли орган томонидан аниқланган бўлса, муҳофаза чорасининг амал қилиш муддати Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан узайтирилиши мумкин. Бунда муҳофаза чораси амал қилишининг умумий муддати саккиз йилдан ошмаслиги керак.

Муваққат муҳофаза чорасининг амал қилиш муддати икки юз кундан ошмаслиги лозим.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан муваққат муҳофаза чорасини қўлланиш тўғрисида қарор қабул қилинган тақдирда, бундай чоранинг амал қилиш муддати муҳофаза чорасининг умумий амал қилиш муддатига қўшилади.

III. АНТИДЕМПИНГ БОЖЛАРИ

10-модда. Антидемпинг божининг қўлланилиши

Демпинг нархларидаги товар импорти учун импорт божидан ташқари ундириладиган бож антидемпинг божидир.

Агар демпинг нархларидаги товар импорти иқти-

лоса чиқарилгунга қадар субсидия билан таъминланган товарни импорт қилишда нархлар бўйича мажбуриятлар чет давлат ёки экспорт қилувчи томонидан қабул қилинмайди.

Субсидия билан таъминланган товарни импорт қилишда нархлар бўйича мажбуриятлар чет давлат ёки экспорт қилувчи томонидан қабул қилинган тақдирда, текширув товар экспорт қилинаётган чет давлатнинг илтимосномасига ёки Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарорига биноан давом эттирилиши мумкин. Агар текширув натижаларига кўра субсидия билан таъминланган товар импорт қилинмаётганлиги ёки бундай импорт оқибатида иқтисодиёт тармоғига жиддий зарар етмаётганлиги ёки жиддий зарар етказилиши хавфи йўқлиги тўғрисида хулоса чиқарилган бўлса, субсидия билан таъминланган товарни импорт қилишда нархлар бўйича мажбуриятлар ўз кучини йўқотади, чиқарилган хулоса кўп жиҳатдан нархлар бўйича мажбуриятлар мавжудлигининг натижаси бўлган ҳоллар бундан мустасно. Бундай ҳолларда мазкур мажбуриятлар иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарни ёки жиддий зарар етказилиши хавфини бартараф этиш учун зарур бўлган муддат мобайнида ўз кучини сақлаб туради.

Субсидия билан таъминланган товарни импорт қилишда нархлар бўйича мажбуриятлар товар экспорт қилинаётган чет давлат томонидан ёки экспорт қилувчи томонидан бузилган ёки қайтариб олинган тақдирда, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси компенсация божини ёки муваққат компенсация божини қўлланиш тўғрисида қарор қабул қилиши мумкин.

V. ТЕКШИРУВ ЎТКАЗИШ

22-модда. Текширув ўтказиш тўғрисида ариза бериш тартиби

Текширув ваколатли орган томонидан, иқтисодиётнинг тегишли тармоғи манфаатларини ифода этувчи юридик ёки жисмоний шахсларнинг ёзма аризасига биноан ўтказилади.

Текширув ўтказиш тўғрисидаги ариза (бундан буён матнда ариза деб юритилади) умумий ишлаб чиқа-

содиёт тармоғига жиддий зарар етказаётганлиги ёки жиддий зарар етказилиши хавфини туғдираётганлиги ваколатли органнинг текшируви натижалари асосида аниқланган бўлса, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан антидемпинг божи қўлланилади.

Ўзбекистон Республикасининг божхона ҳудудига экспорт нархи ўзининг нормал қийматидан паст бўлган товар импорти демпинг нархларидаги товар импортидир.

Ўзбекистон Республикасига экспорт қилиш учун сотилган товарга амалда тўланган ёки тўланиши лозим бўлган нарх товарнинг экспорт нархидир.

Экспорт қилувчи мамлакатнинг ички бозорида истеъмол қилиш учун мўлжалланган ўхшаш товарнинг одатдаги савдо жараёнидаги нархи ёхуд ўхшаш товар экспорт қилувчи мамлакат бозорида сотилмаётган бўлса ёки бошқа сабабларга кўра лозим даражада таққослашни ўтказиш имконияти бўлмаса, товар келиб чиққан мамлакатдаги ишлаб чиқариш харажатлари асосида оқилона чиқимларни ва фойдани қўшган ҳолда ёхуд Ўзбекистон Республикаси билан бир хил шароитдаги учинчи мамлакатга экспорт қилинадиган ўхшаш товарларнинг нархлари асосида одатдаги савдо жараёнида аниқланадиган нархи товарнинг нормал қийматидир.

Антидемпинг божи демпинг нархларидаги товар импорти оқибатида иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарни ёки жиддий зарар етказилиши хавфини бартараф этиш учун зарур бўлган миқдорда ва муддатда қўлланилади.

Антидемпинг божи ва муваққат антидемпинг божининг ставкалари демпинг маржаси миқдоридан ошмаслиги лозим.

Антидемпинг божи товар етказиб берувчиларнинг бирига ёки бир нечтасига нисбатан қўлланилиши мумкин.

11-модда. Демпинг маржаси

Экспорт нархи чегириб ташланган товар нормал қийматининг товарнинг экспорт нархига фоизларда ифодаланган нисбати демпинг маржасидир. Демпинг маржаси товарнинг ўртача олинган нормал қийматини барча таққосланадиган экспорт битимлари билан солиштириш асосида ёки товарнинг нормал

риши Ўзбекистон Республикаси ишлаб чиқарувчиларининг мазкур ариза юзасидан ўз фикрини ёзма равишда билдирган қисми томонидан ишлаб чиқарилган жами ўхшаш товарнинг эллик фоизидан ортиқроғини ташкил этадиган Ўзбекистон Республикаси ишлаб чиқарувчилари томонидан қўллаб-қувватланса, у берилган деб ҳисобланади. Ўзбекистон Республикаси ишлаб чиқарувчиларининг аризани қўллаб-қувватловчилари улушига Ўзбекистон Республикасида ўхшаш товарларни жами ишлаб чиқаришнинг камида йигирма беш фоизи тўғри келиши керак.

Аризада қуйидаги маълумотлар бўлиши керак:

ариза берувчининг номи, ариза берувчи олдинги даврда ўхшаш товарни ишлаб чиқарганлиги тўғрисидаги маълумотлар;

Ўзбекистон Республикасининг божхона ҳудудига олиб кирилаётган, текширув объекти бўлган товарнинг тавсифи, товар келиб чиққан мамлакат номи, чет давлатнинг ариза берувчига маълум экспорт қилувчилари ва ишлаб чиқарувчилари, шунингдек Ўзбекистон Республикасида ўхшаш товар ишлаб чиқарувчилардан қайсилари унга маълум бўлса, шу ишлаб чиқарувчилар тўғрисидаги маълумотлар;

товар нархларининг, товар импорти кўпайганлиги суръатлари ва ҳажмларининг мутлақ ва нисбий миқдорлари тўғрисидаги, товар импортининг ички бозордаги ўхшаш товарнинг нархларига ва иқтисодиёт тармоғига таъсири ҳақидаги, товарнинг Ўзбекистон Республикасининг ички бозоридаги улуши тўғрисидаги маълумотлар;

демпинг нархларидаги товар импорт қилинаётганлиги ва бундай товар импорти оқибатида иқтисодиёт тармоғига жиддий зарар етказилаётганлиги ёки жиддий зарар етказилиши хавфининг борлиги далиллари, шундай товарнинг нормал қиймати ва экспорт нархига оид маълумотлар (ушбу Қонуннинг III бобида назарда тутилган ҳоллар учун);

субсидиянинг мавжудлиги далиллари, имкони бўлганда шундай субсидиянинг миқдорини ва субсидия билан таъминланган товар импорти оқибатида иқтисодиёт тармоғига етказилаётган жиддий зарарнинг ёки жиддий зарар етказилиши хавфининг

«Халқ сўзи» — «Народное слово» ● МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ● Бош муҳаррир Аббосхон УСМОНОВ

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида А-2 ҳажмида 4 саҳифада чоп этилди. Буюртма Г — 274. 31749 нусхада босилди.